

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za ino-
zemstvo Din 40 — neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafova ulica šte. 5/L
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištev: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54 — Telefon št. 96Izdatni oddelci: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54 — Telefon št. 96Podružnici: Maribor, Barbarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.Račun pri poštnem ček. zavoda: Ljub-
ljana št. 11.845 — Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 105.441.

Zmagovita venizelistična revolucija na Grškem

Vodja revolucije general Kondilis poveril admiralu Konduriotisu predsedstvo re-
publikeAretacija diktatorja Pangalosa in ostalih članov njegove vlade. — General Kondilis povdar-
ja v oficijelnem komunikatu prijateljstvo z Jugoslavijo. — Program nove revolucionarne vla-
de. — Vojska in mornarica na strani revolucije. — Pangalos in njegovi ministri pridejo pred
sodišče.

Ljubljana, 23. avgusta.

Kdor je zasledoval zadnje dni delo-
ma cenzurirane dela iztihanapljen
vesti o uporniškem gibanju v domovini
venizelizma, na otoku Kreti in o siste-
matičnih aretacijah najuglednejših opo-
zičnih voditeljev v Grčiji, je brez-
dvomno moral pričakovati nasilne spre-
membe režima v Atenah, kar se je tudi
zgodilo minulo soboto. Uradna poročila
potrdjujejo, da je general Kondilis
vrgel Pangalosa in da je poveril admi-
ralu Konduriotisu predsedništvo repu-
blike.

Sedanja venizelistična revolucionar-
na zmaga je četrti nasilni prevrat v
Grčiji. Kakor znano, se je izvršil prvi
prevrat prvi dni decembra 1923., ko se
je moral kralj Konstantin po velikem
porazu v Mali Aziji odreči prestolu, k
čemer sta ga prisilila Plastiras in Go-
natas kot voditelja revolucije. Kralju
Konstantinu je sledil Jurij II., ki ni imel
nobene vpliva na razvoj političnih
dogodkov. Gonas se je proglasil za
generala in poklical v domovino Veni-
zelosa. Državno upravo je prevzel Ka-
fandaris, ki je dosegel, da je pridobil
republikanska ideja globoke korenine
med grškim narodom. Za njim je pre-
vzel vlado Papanastasiu, ki je proglasil
republiko, izgnal kraljevo hišo in pri-
pravil pot venizelistu admiralu Kondu-
riotisu, ki je postal prvi predsednik
grške republike. Značilno za tedanj
in sedanji položaj je, da je bil tedaj ime-
novan za vojnega ministra general Kon-
dilis, sedanji šef revolucije. Ne dolgo
potem so se pojavila v vladi različna
mišljenja glede notranje politike, kar je
imelo za posledico odstop Papanasta-
sia, kateremu je sledil ponovno Kafa-
ndaris. Zadnji ustavni predsednik je bil
Mihalokopulos, znani naši javnosti po
svoji pripravljenosti, da zboljša razmer-
je med našo državo in Grčijo. Toda vo-
jaška opozicija, kateri sta načelovala
general Pangalos in admiral Hadžiki-
riakos, je napravila hiter konec Mihalokopuloso-
vi vladi. Novo vlado je
stavil general Pangalos, zunanjo politi-
ko je prevzel venizelist Konstantin Ren-
dis. Pangalos, ki je iskal v začetku za-
slobo med republikanci in vojaško
skupino, se je počasi osamosvojeval
in z vsakim dnevom so bile pravice
predsednika republike manjše, dokler
ga ni v letošnjem marcu prisililo do
ostavke. Istočasno pa se je večalo na-
sprotstvo med Pangalosom in venize-
listi. Pangalos se je v svojo zaščito
zdelo potrebno, da se približa celo mo-
narhistom, kar mu pač ni moglo mnogo
pomagati. Znano je nadalje, kako je raz-
pisal predsedniške volitve, ki so se vr-
šile v znamenju bojkota s strani celo-
kupne opozicije in kako se je potem
proglasil za izvoljenega predsednika
republike.

Ko je Pangalos začela vsled odloč-
nega stališča opozicije presti trda, je
skušal utrditi svoje režim s pomočjo
uglednih venizelistov. Naprosil je med
drugimi Papanastasia, Kafandaris in
Mihalokopulosa za sodelovanje, toda
nič se ni odzval njegovemu povabilu.
Ko se mu je končno po večmesečni kri-
zi posrečilo sestaviti vlado pod pre-
sedstvom Evtaksiosa, se je kot pravi
diktator mascheval predvsem nad ugled-
nimi Venizelosovimi prijatelji in prista-
ši, ki so odločno odrekli svojo pomoč.
Bli so vsi po vrsti internirani, potem
začelo izpuščeni, nedavno pa zopet
aretirani. Se v zadnjem trenutku je sku-
šal pridobiti zase Venizelosovega sina
Kiriakosa, kateremu je ponujal odlična
in važna mesta v državni upravi, toda
g. Kiriakos Venizelos je odločno izjavil,
da ne more služiti svoji domovini pod
režimom, ki preganja njegovega očeta,
njegove pristaše in liberalne nacionali-
stične veljake.

Ko se uporniško gibanje na Kreti, ki
je dosedaj še vedno branila z vsemi
sredstvi idejo nacionalizma in libera-
lizma, kljub imenovanju Kondurisa za
guvernerja ni poleglo, pač pa se je raz-
širilo tudi po ostali Grčiji, je general Pan-
galos uvidel, da se pripravljajo za nje-
govim hrbtom v zvezi z vojaško opo-
zicijo nevaren pokret, ki ga je hotel v kali
zadušiti. Toda, bilo je že prepozno
kljub številnim aretacijam opozicijskih
voditeljev. Navidezno se je upor po-
legel in Pangalos je odšel v svojo po-
letno rezidenco na otok Spica, kjer je
pridobil kosilo na čast našim delegatom,
s katerim je podpisal zunanji minister
Rufos prijateljski pakt z Jugoslavijo in
pogodbo glede solunske cone. Toda pre-
den je objavil grški uradni list pogod-
bo, je prispela vest, da je general Kon-

Atene, 23. avgusta p. Revolucionar-
ji so odstavili generala Pangalosa in
ga aretirali z njegovimi najbližjimi pri-
stasi. Za novega predsednika republi-
ke je bil takoj proglašen prejšnji pre-
sednik Konduriotis.

Na delu revolucionarnega gibanja
stoji znan general Kondilis, ki je na
tistem že več mesecev pripravil udar-
ec proti diktatorju. Posrečilo se mu
je razširiti zaroto proti Pangalosu tu-
di v vojski in mornarici. Posadka je
zasedla vsa važnejša poslopja in toč-
ke mesta. Vse grško vojno brodovje
je pred Atenami v Pireju in Faleronu.
Po ulicah vzdržuje red republikanska
garda. Vojni minister general Zerkis
je bil aretiran skupaj s predsednikom
Pangalosom. Revolucionarji imajo se-
daj vsoblast v rokah.

Atene, 23. avgusta l. Vodstvo revo-
lucije je izdalo oficijelno objavo, v ka-
teri pravi:

»Narod in vojska sta soglasno str-
moglavila diktatorja generala Pangalo-
sa. Vodja revolucije, general Kondilis,
je povabil admiralu Konduriotisu, naj
zopet prevzame predsedstvo republike.
Konduriotis je to storil in se je povr-
nil v Atene. Naloga, ki si jo je postavil
vodja revolucije, je popolna vzpostavi-
te narodnih svobodščin, razpis novih
volitev in stabilizacija drame. Gene-
ral Kondilis preveva najtolejša
čustva za Srbe, svoje vojne brate. On
je bil prvi, ki se je leta 1916 boril za
grško-srbsko zvezo. Kondilis navda-
jalo tudi prisrčna čustva do velikih za-
veznikov, s katerimi se je bojeval v ve-
liki vojni. Prva stvar, ki se bo morala
izvesti, je sestava nove vlade. Gene-
ral Kondilis bo čim prej razpravljal z
načelniki strank za sodelovanje v no-
vem kabinetu, da se bo moč država
vrnila v normalno parlamentarno ži-
vljenje. Bivšega diktatorja Pangalosa
zaseduje brodovje in ga bo prišlo
vsak trenutek. Aretirana sta le bivši
vojni min. Zerkis in državni podta-
nik v mornariškem ministertvu Ma-
kris. Po vsej deželi vlada popoln red
in mir. Javna služba se vrši povsem
normalno.«

General Kondilis je kot vodja revo-
lucije naslovil na prebivalstvo proglas,
v katerem naznanja, da je tiranija v
Grčiji odstavljena in da ima narod zo-
pet svobodo. Čim prevzame admiral
Konduriotis zopet svoje mesto kot
predsednik republike, bo sestavljena
nova vlada, ki bo imela zaupanje na-
roda. Kondilis pravi v proglasu, da je
njegova naloga zelo težavna. Da ji bo
kos, mu je potreba pomoč vseh Gr-
kov. General zahteva tudi to pomoč,
da bo mogel izvršiti svojo nalogo.

V drugem proglasu, naslovljenem na
vojsko in mornarico, objavlja general
Kondilis program revolucionarne vla-
de, ki obsega sledeče točke: 1.) Ojača-
ti silo naroda in sicer kvalitativno in
kvantitativno. 2.) Dvigniti vrednost
valute z davkom na velekapital. 3.)
Olajšati položaj širokih plasti naroda z
znižanjem cen živilišnih potrebščin. 4.)
Naseliti begunce in kmete. 5.) Uve-
šiti široke narodne samouprave. 6.) Vr-
niti narodu svobodo in poveriti pre-
sedstvo republike admiralu Kondurioti-
su. 7.) Razpisati volitve tekom osmih
mesecev.

Atene, 23. avgusta p. General Oto-
neos je poslal iz Soluna voditelju re-
volucije Kondilisu sledečo brzojavko:
»Najpriskrčnejše vam čestitam. Jav-
liam se pod vaše poveljstvo. Tu sem
gospodar položaja z drugo in četrto
armijo.«

General Kondilis je izjavil novinar-
jem: »Jaz sem prijatelj Srbov.«

Zlasti je treba naglašati, da so re-
volucijo organizirali bivši Pangaloso-

dilis strmoglavil Pangalosov režim.

Kakšen bo neposredni razvoj dogo-
dov v Grčiji, je v prvi vrsti notranja
zadeva Grčije, zdi se pa, da v Grčiji še
dolgo ne bo pravega državljanskega
miru, kar je v veliko škodo za konsoli-
dacijsko političnih razmer na Balkanu in
predvsem v škodo prijateljskih odnoša-
jev med našo državo in Grčijo. Sodeč
po odločni izjavi voditelja sedanje re-
volucije generala Kondilisa, da je pri-
jatelj Srbov, smemo pričakovati, da se
bo medsebojno prijateljstvo nadaljeva-
lo, kar bo zlasti v korist Grčiji samo,
kajti čim prej in čim odkritosrčneje
bo uredila Grčija svoje odnose s so-
sednimi državami, tem preje bo mogla
ozdraveti na posledicah neprestanih
notranjih prevratov.

vi prijatelji, ki so bili nezadovoljni s
sestavitvijo vlade Evtaksiosa in s ko-
rupcijo bivših ministrov. Bivši pro-
metni minister Tavularis je bil prijet
in je obtožen korupcije.

Atene, 23. avgusta s. Generala Pan-
galosa so pripeljali danes ob 15. uri s
častniki njegovega spremstva s tor-
pednim rušilcem »Leonom« v Pirej.
Prijet so zaenkrat spravili v vojaško
bolnico v trdnjavi. General Kondilis
objavlja, da so v teku vse priprave, da
pridejo general Pangalos in vsi nje-
govi ministri pred sodišče.

V Atenah je vse mirno. Večina li-
stov pozdravlja padec diktatorja in
zahteva, da se nemudoma razpišejo
nove volitve. Potrjujejo vest, da je že-
na odstavljenega diktatorja že v ino-
zemstvu.

Atene, 23. avgusta s. Politični krogi
ne pripisujejo spremembi vladavine
pomena pravega državnega prevrata.
Z ozirom na dosedanje metode vlade
je bil nastop vojaške sile skoro edino
sredstvo za spremembo orientacije
vlade, ki odgovarja večini javnega
mnenja. Splošno sodijo, da v zunanji
politiki nove vlade ne bo spremembe.
Posebno naglašajo, da stopi pred kraj-
kim podpisana pogodba z Jugoslavijo
čim prej v veljavo. Ta pogodba in
uspešno udeleževanje parlamentari-
zma v grški republiki sta sigurni jam-
stvi za trajen mir v Orijentu.

General Kondilis

General Jurij Kondilis, ki se je stavil na
čelo revolucije na Grškem, je rojen l. 1879
v Prusu. Takoj po končanih gimnazijskih
študijah l. 1896. se je vključil v revo-
luciji na Kreti kot dobrovoljec. L. 1897.
je vstopil v grško vojsko kot navaden vo-
jak in se boril pri Revenju in Velestiju.
od l. 1905. do 1908. pa se je boril proti
Turkom v Makedoniji kot četaš. L. 1909.
je postal častnik v redni vojski in se ude-
ležil vojne proti Turčiji in Bolgarski.

Ko je l. 1916. stopila Grčija v vojno, se
je Kondilis posebno izkazal pri bolgarskem
vpadu v vzhodno Makedonijo. Postal je
bataljonski poveljnik. Leto kasneje je po-
stal polkovnik. S. 3. polkom se je leta 1919
boril v Rusiji proti boljševikom. Istega le-
ta se je vojeval tudi v Mali Aziji v vojni
s Turki in se na več mestih izkazal.

Po padcu Venizelosa je bil Kondilis pri
volitvah dne 1. novembra l. 1920. prisiljen,
da poda ostavko. Umaknil se je v Cari-
grad in ondi deloval v Venizelosovi smeri.
Meseca septembra 1922., ko je zmagalo na-
cionalno gibanje polkovnika Plastirasa, se
je Kondilis vrnil na Grško, kjer je bil ime-
novan za divizijskega poveljnika na Kreti.
Oktober 1923. je s svojo divizijo udeležil
vojaški pokret pristašev kralja.

Kmalu potem je moral general Kondilis
odstopiti, narkar je začel borbo za novo
vladavino. Pri volitvah l. 1923. je bil z svo-
jo listo izvoljen in je postal vojni mini-
ster v prvi republikanski vladi. Po ljud-
skem glasovanju, na katerem je grški narod
sankecioniral republikansko obliko vladav-
ine, je Kondilis odstopil zaradi nesoglas-
ja s Papanastasiom. Kmalu nato je bil iz-
voljen za voditelja narodne republikanske
stranke in je vstopil v kabinet Mihaloko-
pulos, kot minister za notranje stvari. To
mesto je moral zapustiti 25. julija 1925.,
ko je general Pangalos izvedel svoj državni
prevrat.

Ninčić poljskemu narodu

Beograd, 23. avgusta. r. Zunanji minister
dr. Ninčić je poslal poljskemu zunanjemu
ministru Zaleskemu naslednje brzojavko:
»Povodom srečne zaključitve pakta o pri-
jateljstvu med našima dvema državama,
vezanima z istimi ideali miru, prosim Va-
šo ekselencijo, naj blagovolja velikemu in
viteškemu poljskemu narodu tolažiti brat-
ska čustva našega celokupnega naroda. Ze-
lel sem Vam vsa čustva izraziti ustmeno,
toda žal me nujni in nepredvideni posli v
tem trenutku zadržujejo.«

Protestna akcija zasebnih nameščencev

Beograd, 23. avgusta. p. Centralna upra-
va Zveze privatnih uradnikov iz Zagreba
je poslala trgovinskemu ministru dr. Kra-
jaču protest radi njegovega odloka, da za
spore med trgovskimi pomočniki in delo-
dalci ni pristojno obrtno sodišče. Zveza
je istočasno pozvala svoje organizacije po
vseh državah naj skličejo radi tega odloka
izredne skupščine.

Bobičeva pot na Bled

Beograd, 23. avgusta n. Danes je odpo-
taval na Bled g. Miloš Bobič bivši vršilec
dolžnosti predsednika beogradske občine.
Bobič bo na Bledu zaprosil za advencijo
pri kralju. Kakor se čule bi mu razložil
svoje stališče o potrebi cepitve radikalne
liste v Beogradu.

Kako se je izvršil prevrat v Atenah

General Kondilis vodil osebno vso akcijo. — Dramatični pri-
zori pred udajo Pangalosa, ki je hotel pobegniti z letalom in
nato na torpednem rušilcu.

Atene, 23. avgusta. p. V soboto ob 3. zju-
traj je vojska izvršila puč in vrgla režim
diktatorja Pangalosa. Vso akcijo je skrbno
pripravil in izvedel general Kondilis s po-
močjo častnikov, ki so bili nezadovoljni z
diktatorjem. Na vse zgodaj je prispel gene-
ral Kondilis v vojašnico republikanske gar-
de, kamor je slučajno prispel vojni minister
Zerkis. Vodja revolucije mu je izjavil, da
sta imeli vojska in mornarica popolno za-
upanje v vlado generala Pangalosa, misleč,
da bo vestno vodil svoje posle v dobrobit
naroda. Ali general Pangalos je izdal naroč,
ubiti njegovo svobodo in zelo škodoval in-
teresom države. Nato je takoj dal Kondilis
prijeti vojnega ministra Zerkisa, ki so ga
odvedli v zapor. Potem je šel general Kon-
dilis v vojno ministertvo in zavezal mesto
Zerkisa. Vojska in mornarica sta mu prire-
jali burne ovacije. Uporniki so hkrati za-
sedli tudi pošto in brzojavno ministertvo
in vse druge važne strateške točke.

Atene, 23. avgusta. p. Padec diktatorja
Pangalosa je edino pripisati pisanju časo-
pisa, ki je ostalo na višini kljub rezerva-
nosti političnih strank. Načelniki strank so
se včeraj popoldne sestali k sebi, da raz-
pravljajo o položaju. Posadke na deželi so
se pridružile revolucionarjem.

Diktator Pangalos je bil, ko je izbruhnila
revolucija, na svojem letovišču na otoku
Plea pri Atenah. Oblastvom tega otoka je
general Kondilis naročil, naj primejo dikta-
torja in da ga prepeljejo v Atene z ladjo
Pergamos. Doslej so bili aretirani vsi mini-
stri in prepeljani v zapore. Načelniki poli-
tičnih strank, ki jih je bil diktator Pangalos
zaprl, so bili izpuščeni na svobodo in so se
že povrnil v Atene.

London, 23. avgusta. s. Nova revolucija na
Grškem ni povzročila v angleškem časopisju

posebne senzacije. Vse čaka, kaj bo ta revo-
lucija prinesla. Liberalni krogi upajo, da
pomenja nova revolucija korak naprej na
poti k povratku k parlamentarnemu siste-
mu. Listi pravijo, da je najnovejša revo-
lucija zelo izpodkopala ugled Grčije in njene
finace.

Bivši grški kralj, ki se sedaj mudi na
Angleškem, je imel včeraj, ko je zvedel za
revolucijo, ves dan posvetovanja s svojimi
pristaši, ki jim je prisostvovala tudi bivša
kraljica. Pravijo, da kralja dogodki na Gr-
škem nikakor niso presenetili. »Daily Mail«
piše, da je med grškimi revolucionarji
precej rojalistov.

Listi prinašajo obširna poročila o revo-
luciji na Grškem. Po teh vesteh se je pri-
pravil diktator Pangalos, da pobegne z
vodnim letalom, ki ga je imel na razpolago.
Letala revolucionarjev pa so njegovo na-
kano preprečila, narkar so je Pangalos vdal
po kratkem odporu. Z močnim spremstvom
so ga spravili na torpednega rušilca »Per-
gamos«. Poveljnik te ladje pa je bil pristaša
diktatorja in je hotel pobegniti. Revolucionar-
ji so takoj poslali za njim dva druga tor-
pedna rušilca in več vodnih letal. Imeli so
povelje, da ga poiščejo in potopijo, ako bi se
upiral. Ob 19.30 zvečer je dobilo mornari-
sko ministertvo sporočilo, da so letala za-
pazila »Pergamos« severno otoka Hydre.
Ladja je dobila povelje, naj se takoj vda,
njen poveljnik pa ni ubogal. Nato so zasle-
dovalci oddali nanj nekaj slepih strel, na
katere pa »Pergamos« ni odgovoril. Kmalu
nato se je razvila med zasledovalci in beže-
čim torpednim rušilcem kratka bitka, narkar
se je Pangalos vdal. Zasledovanja se je
udeležila tudi vojna ladja »Kilkis« z neka-
terimi letali.

Konferenca naše delegacije za Ženevo

Sestava delegacije. — Tudi Laza Marković delegat. — Zniža-
ne dnevnice.

Beograd, 23. avgusta. p. V minist-
stvu zunanjih del se je vršila nocoj od
18. do 20. ure konferenca, ki so ji pris-
stvovali gg. Stjepan Radić, dr. Ninčić,
dr. Laza Marković, pomočnik ministra
prometa Avramović in načelnik mini-
strstva zunanjih del Fotić. S te konfe-
rencia je prvi prišel dr. Laza Marković,
ki je na vprašanje novinarjev, pojde li
v Ženevo, odgovoril: Ne vem še ali poj-
dem. Jaz v ostalem nisem nikdar rekel,
da ne grem. Rekel sem samo, da se
bom posvetoval najprej s svojimi prija-
telji. G. dr. Ninčić me je vprašal, hočem
li iti v Ženevo in sem odgovoril, da
grem. Potemtakem bi bila naša dele-
gacija definitivno sestavljena naslednje:
Delegati dr. Ninčić, Radić in jaz. G. Va-
sa Jovanović ne pojde v Ženevo, ker je

preveč zaposlen v svojem resoru. Na-
imnostniki bodo: Gjorgije Gjurjić, naš po-
slanik v Londonu, Avramović, Milutin
Jovanović, naš poslanik v Bernu in go-
spod Krmjević.

Beograd, 23. avgusta. p. Ko je gos-
pod Stjepan Radić nocoj zapuščal
predsedništvo vlade, je izjavil novinar-
jem na vprašanje kaj je razgovarjal z
Ninčićem: Govorili smo o delu naše
delegacije. Vsakdo je dobil material
za svojo komisijo. Ostalo je v glavnem
vse pri starem. Jaz sem v peti, socialni
komisiji. Plenum prične zasedati
6. septembra. Do 4. bomo vsi zbrani v
Ženevi. Potovali ne bomo skupno. Stie-
pan Radić je tudi povdaril, da so bile
dnevnice delegatov znižane od dose-
danih 250 švicarskih frankov na 150.

Povratak Nikole Pašića

V zvezi z novo vladno kombinacijo se napoveduje njegov po-
vratak že za to sredo. — G. Uzunović nič ne ve o tem.

Beograd, 23. avgusta. r. Trdovratno
se vzdržuje vest, da je bivši ministri-
ski predsednik Nikola Pašić nenadoma za-
pustil Monte Carlo in se odpravil do-
mov. V Beogradu bo že v sredo. Ta
nenadni povratak Pašićev spravlja
politični krogi v zvezo s kombinacijo,
po kateri naj bi ministriški predsednik
Uzunović odstopil še pred začetkom
jesenskega zasedanja Narodne skupšči-
ne, na njegovo mesto pa bi prišel se-
danji predsednik zbornice Marko Trif-
ković, o katerem je danes dobila Na-
rodna skupščina obvestilo, da se jutri
vrne v Beograd. Pravijo tudi, da vstopi
v novi kabinet kot zastopnik demokra-
tov dr. Voja Marinković, ki je bil zuna-
jni minister v predlanski Davidovičevi
vladi. Baje je določena dr. Marinkoviću
v novem kabinetu važna vloga. Ko je

ministriški predsednik g. Uzunović ob
21. zapuščal predsedništvo vlade, je na
tozadevno vprašanje odgovoril: Jaz nič
ne vem o tem. Mislim pa, da bi imel
jaz kako obvestilo, če bi res odpotoval.
Jaz bi se čutil, da bi bil Pašić podvel
tako veliko pot iz Karlovič Varov v
Monte Carlo samo za nekoliko dni.

Beograd, 23. avgusta. p. Nocojšnji »Bal-
kan« poroča, da je pričakovati prihod g.
Nikole Pašića že za to sredo, nenaden od-
hod g. Pašića iz Monte Carla, kamor je pri-
šel šele pred par dnevi in njegova smer
potovanja v Beograd je zadosten dokaz, da
je politični položaj vrlo resen in da je pri-
čakovati novih dogodkov. Po vsej priliki
izgleda, da pride do nove vlade, četudi je
g. min. predsednik Uzunović kakor vedno
tudi še danes izjavil, da je položaj nespre-
menljiv, da je vse po starem, da je vlada
stabilna in da ne bo nikakih izprememb.

Zabranjen kongres slovan- ske kmetske zveze v Sofiji

Sofija, 23. avgusta. s. Ministriški predse-
dnik Ljapčev je sporočil vodstvu slovan-
ske kmetske zveze, da mora prepovedati vrši-
tev tretjega kongresa, ki je bil sklican za
19. septembra v Sofiji. Na ta kongres je
bilo povabljenih tudi več kmetskih vodi-
teljev iz drugih slovanških držav, kakor St.
Radić in Milan Hodža, ki so naznanili, da
pridejo na ta kongres. Prepoved tega kon-
gresa je sklenil ministriški svet.

Minister prometa na potu v Dalmacijo

Sužak, 23. avgusta. n. Minister prometa
dr. Vasa Jovanović je danes prispel sem-
kaj. Na postaji so ga pozdravili mestni žu-
pan in predstavniki civilnih in vojaških
oblasti ter gospodarskih krogov in korpo-
racij. Minister je v svojem govoru povdar-
jal, da bo storil vse, da se dvigne sušaška
luka. V hotelu Jadran so poselili ministra
rumunski novinarji, ki se mudijo na Suša-
ku. Danes popoldne je minister posetil Ba-

ker, Kraljevo, Crikvenico in otok Krk,
narkar je odpotoval na otok Rab, kjer pre-
nočuje. Jutri nadaljuje pot v Dalmacijo.

Nove občinske volitve v vsej državi?

Beograd, 23. avgusta. p. V ministertvu
notranjih del so končane vse priprave na
načrtu zakona o občinah. Načrt bo spre-
jet v eni prihodnjih sej ministrskega sveta,
narkar bo predložen Narodni skupščini. Da-
našnji »Balkan« poroča, da bo sklicana Na-
rodna skupščina še pred 20. oktobrom k
sejam in da bo v tem zasedanju sprejela
nov zakon o občinah. Nato bi bil parla-
ment do 20. oktobra odgojen. V tem času
pa bi se izvršile v vsej državi občinske vo-
litve.

Poplave na Portugalskem

Lizbona, 23. avgusta. (brž.) Iz raznih kra-
jev Portugalske prihajajo poročila o hudih
viharjih, ki so povzročili velikansko škodo.
Radi poplav je moralo več tisoč kmetov
zapustiti domove in se nastaniti na varnej-
ših mestih. Zetev je silno trpela. Vlada je
poslala poplavlencem pomožne vlake z
najnujnejšimi potrebščinami na pomoč.

Zakaj postaja Radić zopet agresiven?

Nikićev klub o Radićevih nastopih ter o poslabšanju njegove pozicije. — Zopet ultimatum radićevcev radi dr. Nikića.

Beograd, 23. avgusta n. Parlamentarni klub dr. Nikića je izdal po Radićevih napadnih in dogodljivih v Tuzli, javnosti sledeče sporočilo: V kolikor se vedno bolj slabša položaj g. Sđepana Radića in vodstva HSS v toliko agresivnejši je g. St. Radić, ki poskuša vsak dan bodisi z intervjuji, bodisi z govori utrditi svoje omajane pozicije. Zato se Radić v zadnjem času poslužuje intrigiranja in podkivanja vseh vrst. Njegov pohod v Bosno, ki je imel imeti triumfalen značaj, se je pretvoril v odkrito in odločno demonstracijo proti Radićevemu frazerstvu in je prišlo v Tuzli celo do krvi. Vse to dokazuje, koliko je postalo nezadovoljstvo v narodu proti njemu in njegovi najbližji okolici. Žalostno in nezaženo postopanje dr. Pernarja na teh zborih kaže, da je izbruhnila odkrita revolta naroda proti njegovi politiki. Radić se poslužuje intrig in laži v javnih govorih, ker je v Bosni govoril, da je minister Nikić z ukazom odstavil, da je dobil to vest telefonično od ministra Sršića, da je Uzunović rekel, da bo Nikić izpadel iz vlade. Vse to so nanka podkivanja in žalostno je, da se poslužuje takega načina vodja Hrvatov. Ni treba trčati mnogo besed in do-

kazovati, čemu g. Radić danes toliko klevče in zakaj njegovi najbližji tako pritiskajo na narod, ki zapuša vodstvo HSS. Beograd, 23. avgusta r. Z dopoldanskim brzovlakom je v Beograd dospel St. Radić v spremstvu ministra dr. Šibenika, drž. podtajnika dr. Pernarja in svojega nečaka Pavla. Na vprašanje, kaj je novega in kako so gospodje zadovoljni s svojo potjo po Bosni, je mesto Radića odgovoril dr. Šibenik: »Nič ni novega!« Ko so nato novinarji vprašali, kako je z dr. Nikićem in ali je prihod St. Radića v Beograd v svezi z razčiščevanjem odnošajev v koaliciji, je istotako odvrnil dr. Šibenik: »Vprašanje dr. Nikića bo v kratkem rešeno.« Nocoj ob 18. se je vršila v HSK enourna konferenca, na kateri so bili St. Radić, Pavle Radić, ministri Krajač, Šibenik in Pucelj in še nekateri radićevci poslanci. Kakor se čuje, so na tej konferenci soglasno ugotovili, da je daljnje delo z radikali mogoče edinole pod pogojem, da dr. Nikić izpade iz vlade. V tem smislu je g. Radić tudi postavil zahtevo g. Uzunoviću. Ko so prihajali Radić, Pucelj in Krajač iz kluba, niso hoteli dati novinarjem nikakih izjav.

Rudarji se vračajo počasi na delo

Nikakih znakov za oficijelna pogajanja. — Položaj v bistvu nespremenjen. — Stanje družin stavkujočih nezadovoljivo?

London, 23. avgusta (brž.). Za enkrat še ni pričakovati rešitve rudarskega spora. Ministri predsednik Baldwin, ki se je namenil ostati v Londonu v pričakovanju nadaljnega razpleta situacije, se je vendarle odpeljal na letovišče v Aix le Bains. Akoravno je njegovo zdravstveno stanje povoljno, vendar potrebuje ministri predsednik po večmesečnem napornem delu nujno oddiha.

Najvažnejši dogodek v sedanjih krizi je stalni porast delavolnih rudarjev v Nottinghamshire in Derbyshire. Natančno število delavolnih dosedaj še ni znano. V manjših rudarskih okrajih se je prišlo na delo skoraj 75 % rudarjev. Lastniki v Nottinghamshire poročajo, da bo število delavolnih rudarjev dosegel prihodnji teden tri četrtine normalnega stanja. Vse to kaže, da se prišlo na delo tako veliko rudarjev, so se vršili v teh okrajih shodi, na katerih so soglasno sprejeli resolucijo, ki poziva rudarje, naj zvesto podpirajo rudarsko zvezo in naj zapustijo prenegovnike. Na delo se vračajo rudarji največ v Nottinghamshire in Derbyshire. Drugje je položaj v bistvu nespremenjen. Poročilo, da otroci rudarjev stradajo, ne odgovarja resnici in ga demantira sam ministri predsednik. Minister za zdravstvo pravi, da dosedaj ni opaziti resnega pomanjkanja. Vse take trditve so se izkazale za neresne. Ministrstvo zdravja je uvedlo v vsakem slučaju pritožbe preiskavo, ki so pa potekle vse negativno.

Burne demonstracije na Radićevem zboru v Tuzli

Stjepan Radić je končno doživel na svoji ponovni bosanski turneji strahovit debaclo, ki z nekaterimi žalostnimi incidenti vred dovolj jasno dokazuje, da med bosanskim narodnozavednim ljudstvom prehaja ogorčenje nad Radićevim vsiljivostjo v kulminacijo.

Že v soboto, ko je Radić potoval v Tuzlo, kjer je za nedeljo napovedal velik zbor, je spetoma prišlo v vlak do ostrih prekanj med Radićevim suito in dr. Nikićevimi pristaši, a na posameznih postajah so cele gruč demonstrantov Radića izžvižgali. Tudi v Tuzli je Radić doživel »slavnostni« sprejem živžgov in ogorčenih protestnih vzklikov, kar je najavljalo burno nedeljo.

S kolodvora se je Radić takoj odpeljal v Hrvatski dom, kjer je na sestanku svojih zaupnikov govoril o papežu in Mussoliniju, izvajajoč: »Papež je vsilil našemu narodu italijanske duhovnike, ki hrvatsko mrzijo in prezirajo. Mi papeža odkrito obojujemo, a obenem priznavamo, da to dela Mussolini, ker papež nima svoje države... Ako se bomo s papežem mogli pogoditi glede konkordata, bomo mi popustili, ako ne, bomo narodu povedali, da duhovniki uživajo naša posestva. Narod je Jezusov nauk razumel pošteno in ne kakor duhovščina, ki si hoče ljudstvo podvreči. Mi se ne maramo pokoriti papežu in ne sme priti do tega, da bi duhovnik nastopal proti ljudstvu...«

Za skupščino v nedeljo dopoldne so radićevci napovedali 20 tisoč poslušalcev. Toda Radić se je moral že v tem razočarati, ker se je zbralo jedva okrog 2000 Radićevih privrženecv, številne druge skupine (nikičevci, srnaovci itd.) pa so takoj ob Radićevem nastopu na govorniškem odru izzvali pravcati orkan demonstracij in protestov. Kmalu so sledili tudi fizični spopadi, a varnostne oblasti nikakor niso mogle umiriti ogorčenja. Vsi ukrepi policije, ki je tudi tokrat stopila v akcijo po zapovedih državnega podtajnika dr. Pernarja, so se izjalovili. Burja je bila neprimerno silnejša kakor v Somboru. Radić je bil spočetka bled in prepaden, polagoma pa se je hudo razvnel ter je začel kričati nad prisotnim srezkim poglavarjem: »Vi ste dolžni zapreti vse one, ki ovirajo svobodo zborovanja. V Beogradu bomo govorili! Škandal, da hrvatski ministri in državni podtajniki (dr. Šibenik, dr. Pernar, dr. Krnjević itd., ki so Radića spremljali), niso pod zaščito zakona!«

Radićeva ljutost je demonstrante, osobito nikićevce še bolj podžgala v revoltiranju. V spopadu tik pred tribuno

je bil nikićev Ivan Josić zaboden z noži in se je zgrudil v krvi. Pričelo so se aretacije in zavladala je strašna panika, ker so se v številnih rokah pojavili noži in revolverji. Mnogošče je se polagoma sama razkropila, toda mir še dolgo ni bil upostavljen. Radićev govor je bil docela ugasel z vpitjem in življenjem.

Vsa Tuzla živi še v neprestanem razburjenju pod dojmi nedeljskega shoda. Ranjeni Josić ima razrezana čreva in bo težko ostal pri življenju. Aretiranih pa je bilo več zborovalcev, med njimi tudi oni radićevci, ki so osumljeni napada na Josića. Radić je iz Tuzle takoj oddiral z avtom v Jelak in končno v Brod ob Savi. Oba ta njegova zborna sta bila docela neznatna. Tako je torej Radićeva turneja po Bosni končala s kratko tako kakor je bilo pričakovati: s protesti, demonstracijami in krvjo...

Radić zopet na kolenih

Kako ga je ukoril Uzunović. — Radićev strah pred »atentatom« v Tuzli.

Beograd, 23. avgusta r. Na vprašanje novinarjev, jeli točno, da je on danes demantiral pred g. Uzunovićem novinarske vesti o svojem zboru v Tuzli, je izjavil g. Radić: Jaz sem rekel samo, da poročila niso bila popolna. V teh poročilih ni ničesar o oni četvorici, ki so bili plačani. Bogve kaj bi bilo, če bi bili prišli do mene. Tega novinarji niso mogli vedeti, ker nisem vedel ni jaz. Videli so neko prerivanje in si ga zabeležili. Naši ljudje pa so vedeli, da so prišli ti za to, da me objeje, kjer me najdejo in da so imeli pri sebi revolverje in bombe. Radić tega so mi rekli moji ljudje, naj takoj odpotujem in jaz sem res odšel. V naglici sem se pozabil svoj plašč. Šele v avtomobilu so mi povedali, da so me dotični ljudje nameravali ubiti. Poslal sem nato našim ljudem sporočilo, naj se razidejo, da ne pride na ulico do krvoprelitja. Na vprašanje, ali je Radić demantiral gotov pasus svojega govora, je rekel: Ničesar nisem demantiral. Meni je samo g. Uzunović danes nekako razburjen rekel: »Vi ste govorili na zboru o nekem sporočilu, ki sem ga vam jaz poslal. To ne gre tako. Jaz sem nato odgovoril, da to ni bilo na zboru, nego za časa zajtrka. Bil sem toliko zaposlen, da nisem utegnil reči prijateljem, s katerimi sem se razgovarjal, naj tega ne objavijo, kajti tudi jaz smatram, da ne gre govoriti na zboru, kdaj gre kdo v ali iz vlade.«

Darujte za dijaške kuhinje

Ljubljanski mestni proračun

Po dolgih desetletjih prvič znižane občinske davščine. — Izdatki proračunani na 53 milijonov. — 5 milijonov nepokritega primanjkljaja.

»Uradni list« je dne 20. avgusta objavil naredbo velikega župana ljubljanske občine, po kateri se mestni občini ljubljanski dovoljuje tudi v bodoče pobiranje 35 odstotne doloake na hišno najemarino in 135 odstotne doloake na direktne davke v kritje primanjkljaja v mestnem proračunu, ki je bil ob enem od velikega župana odobren.

Odmera občinskih doklad ima pomen zlasti za hišne posestnike. Mestna občina namreč dosedanje 35 odstotne občinske doloake na hišno najemarino kljub temu, da je letos državna uprava najemarino znižala od 20 na 12 odstotkov, in se je s tem avtomatično znižal tudi delež mestne občine, ni povišala in se je na ta način odpovedala znatnemu delu svojih dohodkov, kar gre v prid hišnim posestnikom. Pa tudi za najemnike je v mestnem proračunu poskrbljeno s tem, da se je znižala vodovodna naklada od 12 odstotkov na 10 odstotkov, gostiščina pa od 10 na 8 odstotkov. Iz proračuna je razvidno, da se je tudi cena električnemu toku kljub ogromnim investicijam v zadnjem času znižala, kar gre zopet v korist pretežni večini ljubljanskih davkoplačevalcev. Z ozirom na tujski promet v poletnih mesecih se je hotelski davek znižal od 30 odstotkov na 10 odstotkov.

Konferenca radi Jadranske železnice

Beograd, 23. avgusta r. Po večerajšnji predkonferenci v Sremskih Karlovcih, ki ji je predsedoval baron Josip Rajčić, so danes predstavnik Sarajeva, Splita, Pančeva in vseh ostalih mest in okrožij, katere tangira zgraditev jadranske železnice, imeli s predstavnik vseh korporacij in zbornic v Beogradu konferenco v Trgovski zbornici. Konferenca je otvoril ob 10. in pol splitski župan dr. Tartaglia, predsedoval pa ji je g. Radolović, predsednik beogradske trgovske zbornice. Po prehodu na dnevni red je podpredsednik beogradske trgovske zbornice g. Stanojević podal obširen referat o dospelih ponudbi in povdarjal, da ne obstojajo razlogi, da bi koga protežirali, da pa je treba skrbeti, da se ponudbe ne mečejo v koš. Apeliral je na prisotne, naj sprejmejo resolucijo, ki bo podpirala rešitev tega vprašanja. Inženjer Radja, član sarajevskega mestnega sveta, je poljsenal podrobnosti o zgradbi nove železnice in naglašal veliki pomen nove proge za naš izvoz. Radikalni poslanec Vicentije Matić je sprejel ponudbo in obljubil sodelovanje ter pomoč. Predsednik Delavske zbornice v Beogradu, g. Živko Topalović, pa zahteva proti temu predlogu dvojni kolosek za progo Beograd-Maribor, vseeno pa obljubi moralno podporo za Jadransko železnico. Nato se čita resolucija in se sprejme soglasno. Na koncu konference so bili izvoljeni še gospodje, ki predlože resolucijo vladi: kot zastopnik Splita g. dr. Edvard Orčić, v imenu Sarajeva Nikola Stanković, za Valjevo Živo-rad Andrić, Beograd je zastopal neki član trg. zbornice, Pančevo pa g. Čurčin. Razen omenjenih so prisostvovali konferenci tudi narodni poslanci Pera Marković, dr. Behmen in Trumbić ter podpredsednik skupščine dr. Nikola Subotić.

S konference so udeleženci poslali Nj. Vel. kralju brzjavni pozdrav. Sprejeta resolucija pa se glasi:

»Interesi naših pridobitnih krogov zahtevajo brezpogojno, da se izgradi jadranske luke in zvežejo z zaledjem, ker ja samo tako mogoče, da se sistematično povzdigne naša trgovina in s tem celokupno naše pridobitništvo. Glede na to, da se izvršnje te programe ne sme dalje odlašati in ker vlozena ponudba za izgradnjo železniške mreže Pančevo-Beograd-Split, odnosno Bačka Palanka-Sarajevo-Split omogočuje, da se v razmeroma kratki dobi izvrši glavni del tega programa, predlaga konferenca kraljevi vladi, da stori s svoji strani vse korake, da se načrt izvede. V današnji dobi, ko je nam nemogoče, da bi s lastnimi sredstvi gradili železnice in ko so prilike na svetovnih denarnih tržnicah take, da težko najdemo investicijske kredite za naše potrebe, prosimo kraljevo vlado, da ne izpusti te prilike in ne oškoduje našega privrednega preporoda. Konferenca je globoko uverjena, da bo korist te proge velikega pomena za naše pridobitno, politično, kulturno, nacionalno, socialno in finančno življenje.«

Klerikalni volilni švindl v Mariboru

Kako nesramno farbajo klerikalci trgovce in obrtnike z »nadstrankarstvom« svoje takozvane stanovske kandidatne liste, se je sedaj jasno pokazalo v Mariboru, kjer je tajništvo SLS v Mariboru razpošiljalo vabila na večerajšnji »nadstrankarski« volilni sestank obrtnikov in trgovcev, na katerega sta prišla iz Ljubljane tudi g. Ogrin in Jelačin. Navzoč je bil na sestanku tudi klerikalni poslanec Žebot, menda tudi v dokaz, da gre za »nadstrankarsko« in samo stanovsko akcijo. Dr. Koroščeva napoved v Domžalah, da hoče SLS v Trgovsko zbornico, se pač točno izvršuje in tudi klerikalni pomočniki iz gospodarskih krogov, na katere je tedaj apeliral dr. Korošec, nastopajo po nlegovih želji, četudi v zelo ničem števili. V Mariboru so se kot taki pomočniki SLS udeležili zaupnega volilnega sestanka tudi gospodje: Janko Tavčar, Julij Glaser, Lipovšek, Senčkovič in Beranič. Vsi go-

Delavska zbornica

Poročilo o gospodarski krizi. — Sprejem proračuna za leto 1926/27. — Reforma obrtnega reda. — Razni predlogi.

Plenum Delavske zbornice za Slovenijo je imel v nedeljo od 9. do 13. ure v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani sejo, na kateri je razpravljal o vseh aktualnih, delavstvu zadevajajočih problemih. V ustri opoziciji je samo skupna socijalnih demokratov, ki se zbirajo okrog »Napreja« in šteje dva člana. Navzočih je bilo 56 članov, 4 člani odsotni. Klub strokovne komisije šteje 29 članov, krščansko socijalni klub 17, narodni klub 11, socialdemokratska skupina 2. Sejo je otvoril predsednik Melhior Čobal, pozdravljajoč zastopnika velikega župana vlad svet dr. Suhača, predsednik zagrebške Delavske zbornice Marijanovića in zastopnika westfalskih Slovencev g. Bolho. Zbornica je nato prešla k dnevnemu redu.

Predsednik Melhior Čobal je krakko očrtal poslovanje Delavske zbornice, omenjajoč, da je ministrstvo za socialno politiko proračun za l. 1926 črtalo od 2 in pol milijona na 2 milijona in da je proračun sestavljen od 1. avgusta 1926 do 31. julija 1927.

Tajnik zbornice Filip Uratnik je povdarjal, da prihaja za Delavsko zbornico sedaj doba mirnega in intenzivnega dela. Ugotavlja težko gospodarsko krizo, ki jo preživlja naše gospodarstvo in ki stavlja zbornico pred težko in odgovornost polno nalogo. V nepričakovani ostrini je zlasti kriza nastopila v premogovni industriji. V času od januarja do maja so v rudnikih reducirali nad 2.700 delavcev. Za naše delovne sile je vedno manj prilike za delo, dalje pride vsako leto na delovni trg Slovenije okoli 6000 novih delovnih moči, ki jih ni mogoče primerno zaposliti. Poseben skrb je zbornica posvečala brezposelnosti. Na razpolago bi morala zbornica imeti 1 milijon 500.000 Din, toda ta denar se ni mogel vporabiti svojemu namenu primer-no. V zbornici je ustanovljen tudi poseben kulturnoprosvetni odtsek, ki naj bi širil med delavstvom brez razlike na politično strankarsko obilježje prosveto in izobrazbo. Poročevalec je dalje navajal, da se v smislu sklepa ministra za socialno politiko od 1. avgusta prispevek za zbornico, ki se plačuje pri OUZD, zniža od 0,5 % na 0,3 odstotka. Glede pozitivne mednarodnih konvencij ugotavlja, da je naša država edina, ki teh konvencij ni potrdila, celo Albanija jih je. Zbornico dalje zanima vprašanje podaljšanja stanovskega zakona, ki velja še do 1. novembra in pa vprašanje izenačenja davkov. Končno poročilo navaja delovni program zbornice: a) akcija za potrditev mednarodnih konvencij o delu, b) zakon o zgradbi delavskih stanovanj, c) vprašanje izenačenja davkov, zlasti vprašanje redakcije zakona o neposrednih davkih, ki potrjuje 3,3% davek na ročno delo, d) rudarski zakon in rudarski pravilnik, kakor tudi še druge akcije.

Blagajnik Rado Čelesnik je podal kratek pregled o izdatkih zbornice v zadnjih 7 mesecih. Izdatki znašajo 792.753,73 dinarjev, med drugim za brezposelne 150 tisoč Din. Zbornica je proračun prekoračila za ca. 92.000 Din, za kar predlaga naknadno odobritev.

Imenoma finančne kontrole je predlagal član Josip Ošlak upravnemu odboru absolutorij.

O podanih poročilih se je razvila stvarna debata, v katero so posegli člani zbornikova komisija in Fran Tersegilav (kršč. soc.).

Dr. Joža Bohinjec je med drugim priporočal, da je treba študijska potovanja v tuje države organizirati le takrat, kadar so absolutno potrebna, a jih je treba temeljito pripraviti. Splošno odobravanje: Leskovšek in Pevec od Bernotove skupine, dr. Joža Bohinjec (nar. klub), Fran Žužek (kršč. soc.), Valentin Urbančič (nar. klub), Krušič (strojne je izzvala njegova izjava, da mora avtonomna Delavska zbornica sama upravljati svoje finance in da Središnji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu mesečno nakazuje zbornici pristojne prispevke. Zbornica naj sprejme v svoj program še: 1.) Temeljito reformo starega, iz leta 1853 datiranega obrtnega reda. Sporazumno z Zbornico za trgovino, obrt in industrijo naj zbornica prične zadevno akcijo. 3.) Ureditve in uvedbo inšpekcijskega dela za železnice in rudarje. Rudarska glavarstva po svoji organizaciji ne morejo ščititi rudarjev. 3.) Zavarovanje službenih mest onim, ki so poklicani k vojakom.

Alojz Sečelj (strokovna komisija) je protestiral proti omalovaževanju delavske zbornice od strani ministra za socialno politiko. Minister krši avtonomne pravice zbornice. Zmanjšal je njej pristojni prispevek, ne da bi poprej povprašal zbornico za mnenje. Predlaga, da zbornica sprejme protest, ki ni naperjen proti zlatanju prispevka, marveč le proti omalovaževanju zbornice.

Protestu so se pridružile vse skupine, razen Bernotove, imenom katere je član Leskovšek Alojz izjavil: »Midva se vzdruževala« (Klič: »Prijli!«)

Zbornica je nato sprejela pravilnik za brezposelne in potne podpore iz fonda Delavske zbornice. Te podpore so delavci in delavci — člani strokovnih organizacij, registriranih pri Delavski zbornici Sprejela je na znanje poročilo dr. Milavca (kršč. socijalist) o akciji zbornice za povzdigo kulturnega nivoja našega delavca. Prvotni načrt, da bi se ustanovila v Ljubljani »Delavska akademija«, je bil zavrnjen. Fran Žužek (kršč. soc.) je informativno poročal o akciji zbornice za ustanovitev delavske pomožne blagajne, ki naj bi delavce zavarovala za starost.

Pri slučajnosti so prišli v razpravo razni predlogi glede stanovanjske zaščite, glede davka na ročno delo, posredovanja dela in drugih zadev. Nato je bila seja zaključena.

Politične beležke

Radić obglavlja dr. Nikića

V nedeljo se je razširila vest, da je dr. Nikić končno izgubil ministriški položaj. Novinarji so takoj intervjuvali St. Radića v Tuzli in dejal jim je: »Dobil sem iz Beograda telefonično obvestilo, da je kralj osvojil v tem pogledu stališče g. Uzunovića, a jaz vem, kakšno stališče je to. Sedaj je važno vprašanje, kdo pride na dr. Nikićev mesto. Uzunović je dejal, da bo dr. Nikić iz vlade izpadel, ker v vladi ne more več obstati in vam lahko sedaj rečem vsaj to, da je pri padcu dr. Nikića odločevalo delstvo, da se je dr. Nikić hvallil, kako je tudi kralj ob njegovi strani. Sedaj bo Pavle (Radićev nečak) zopet postal minister za agrarno reformo, na dr. Nikićev mesto bo po zaključku našega kluba prišel dr. Šibenik...« Ta mogočna izjava St. Radića, ki ni ne minister ne poslanec, je naravno vzbudila v političnih krogih obilo ironije, tem bolj, ker se vesti o dr. Nikićevem padcu zaenkrat še ni obistnila.

Seja odbora za neposredne davke

Beograd, 23. avgusta. p. Danes popoldne se je sestel k seji skupščinski odbor za zakonski predlog o neposrednih davkih. Sprejet je bil člen 41, ki govori o davčnem kastru s spremembami, kakor jih je predlagal dr. Kojić, da dolžnost vodstva katedra nimajo občine, ampak davčna oblastva. Člena 42 in 43 sta bila sprejeta brez sprememb. Pri členu 44. je stavila opozicija več predlogov, katere pa je vladna večina vse odbila. Sprejet je bil nato s nekaterimi spremembami tudi člen 45. Jutri ob 16. se seja odbora nadaljuje.

Huda nevihta nad Budimpešto

Budimpešta, 23. avgusta s. Sneli po 20. je divjala nad Budimpešto silna nevihta z izredno močnim viharjem. Orkan je podrl leseno tribuno na sportnem igrišču. Dospel ni vesti, da bi nevihta zahtevala žrtve.

Zasedanje Sveta Društva narodov

Ženeva, 23. avgusta s. Svet Društva narodov se sestane dne 2. septembra popoldne k svojem 41. zasedanju in bo zbran ves čas zasedanja plenuma. Predsedoval mu bo češkoslovaški zunanj minister dr. Beneš. Svet Društva narodov se bo bavil s poročilom komisije za proučevanje reorganizacije sveta. Vzel bo tudi na znanje poročili generalnih komisarijev Društva na Dunaju in v Budimpešti.

Naši kraji in ljudje

Pozor obrtniki!

Od strani Vaših poklicanih stanovskih organizacij, zadrug in vseh obrtniških združenj zvez pod imenom «Stanovska lista obrtniških organizacij ljubljanske in mariborske oblasti» objavljena kandidatska lista za obrtniški odsek «Zbornice za trgovino, obrt in industrijo», je edina stanovska lista združenih in stanovsko zavednih obrtnikov.

Lista, ki jo napoveduje «Slovenec» pod lažnim imenom «združenih stanovskih list» in za katero se toliko potegujejo klerikalni listi in njihova pomožna glasila, bo klerikalno-politična lista, ki jo sestavljajo politične stranke SLS in njene zaveznice, kakor je to napovedal dr. Korošec že na shodu v Domžalah.

Obrtniki! Vaš ponos in Vaša lastna korist Vam velevala, da stojite vsi brez izjeme na strani svojih lastnih organizacij, od katerih zavisi Vaša moč. Zavrinite pa baš tako samozavestno in odločno klerikalno-politične poskuse, ki hočejo preslepiti stanovsko zavedne obrtnike ter jih spraviti ob strokovno zastopstvo!

Strokovni volilni odbor.

Razmere na železnica v Sloveniji

Direktor državnih železnic, inž. Knežević, je odpotoval včeraj z brzovlakom v Beograd, da ponovno na merodajnih mestih opozori na nevarno stanje, ki vlada v ljubljanski železniški direkciji vsled splošnega pomanjkanja osebnih in stvarnih kreditov. Takoj ob nastopu svojega službenega mesta je gospod direktor na najenergičnejši način osebno in pismeno zaprosil za zvišanje kreditnih postavk za osebne izdatke delavstva in za materialne nabavke pri ljubljanski direkciji, ker so bile iste tako minimalne, da ne bi niti za pol leta zadostovale in niso bile v nobenemu medsebojnemu razmerju z obremenitvijo in z dohodki prog te direkcije. Toda, čeprav so merodajni faktorji ministrstva saobračaja in generalne direkcije obljubili sigurno pomoč in odpravo tega desolatnega stanja v najkrajšem času, pa do danes baje direkcija državnih železnic še ni prejela niti pare zvišane kredita, tako, da je pričakovati že v najkrajšem času katastrofo. Čuje se, da bo z dovoljenimi krediti mogoče vzdrževati promet v dosedanjih jakosti in točnosti le še do 1. septembra, ker se bo moralo s tem dnevom odpuštili najmanj 50 odst. delavskega osebja pri vseh posameznih granah železniške službe. Najbolj se bo to občutilo pri gradbeni in prometni panogi, ker bodo morali vsled pomanjkanja delavskih moči znatno zmanjšati brzino vlakov, nekatere pa sploh ukiniti.

Ze zadnja poplava bi morala biti upravi resen moment, da mora vzdrževanju prog posvečati večjo pažnjo in da tu štedenje ni na mestu, da ne govorimo o neracionalni gospodarski politiki. Z majhnimi izdatki bi se dale vzdrževati proge na dosedaj obče priznani vzorni višini in s tem tudi dvigniti z večjim prometom dohodki železnice. O nesocialni strani odpušta skoraj 2000 delavcev v jesenskem času pa je sploh odveč govoriti.

Izboljšanje železniških prog v Bosni

Železniško zvezo med Bosno, Hercegovino in južno Dalmacijo oskrbuje ozkotirna železnica, katero je v posebne strateške namene zgradila še bivša avstro-ogrsko monarhija. Železnica teče deloma po zelo opasnem terenu: ob robu Neretve, ki bobni po divjih prepadih, od Sarajeva do Konjice pa vozi skozi mnogo predorov. Ta vožnja je zelo zamudna, posebno, ker proga pada in mora radi tega od Sarajeva do Konjice posebna lokomotiva zadržati skrajno kratke garniture železniških voz, od Konjice do Sarajeva pa mora pomagati, da se vlak ne ustavi ali celo ne zdrži nazaj.

Ker porabijo lokomotive baš na tem delu proge velikanske energije in pa radi nevarnosti same, je bilo že pred časom sklenjeno, da se Ivanj-planina prevrta na ta način, da se napravi pod sedanjimi predori nov tunel, ki bo sicer zelo dolg, zato pa bo dovoljeval bolj zložno vožnjo ter bo mnogo sigurnejši. S temi deli se je že začelo in baš te dni poročajo, da je predor skozi Ivanj-planin na obeh straneh pričet in da so dela lepo napredovala. Vrtalni stroji so izdoblili že 540 m novega predora. Pri teh delih je zaposlenih okoli

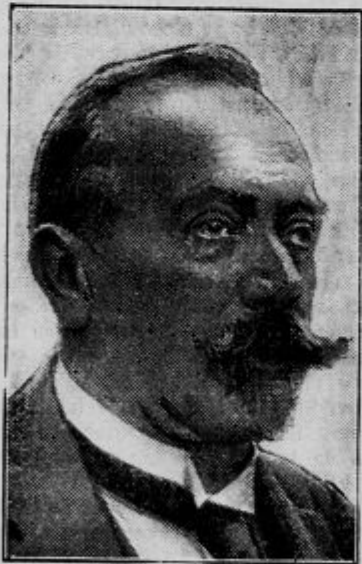
400 delavcev in število se ne preneha množiti.

V zvezi z izboljšanjem prometa na tej železniški progi je začela železniška direkcija v Sarajevu nadomeščati tudi dosedanje tračnice. Te se izmenjavajo posebno med Konjicem in Mostarjem. Seveda gre to delo počasi naprej, toda, ko bo dovršeno, bo splošni promet hitrejši in vlak bo rabil iz Sarajeva do Gruža dve uri manj kot dosedaj.

Sarajevska železniška direkcija pa ne skrbi samo za železniško zvezo z morjem, marveč tudi za izboljšanje prometnih razmer med Sarajevom in Bosanskim Brodom. Izmenjujejo se tračnice tudi na progi Bosanski Brod-Doboj. 30 kilometrov proge je na tem delu že popravljen in blagodejne posledice popravlja se že poznajo. Vlaki vozijo hitreje in ko bo cela proga pregledana, bo tudi ta železniška zveza pridobila na času.

Ivan Sicherl †

Umrli je mož, kje tak je še med nami...

Mirno, tiho, skoraj neopazeno je deloval nad 45 leti v kraju za narodni in gospodarski blagor. Ni bobnal v svet, kaj dela in komu dela v korist. Kdor ga je poznal, je bil uverjen, da je v njem posebnost pridonost in neumorna delavnost. Od njega se je moral vsakdo naučiti vztrajnosti in doslednosti. S to svojo najlepšo lastnostjo je prebil mnogokrat najhujše težave, ki so pretile njemu in kraju v gospodarskem oziru. Le spominjajte se starejši Logačani, kako je bilo ob graditvi vodovoda! Popolna gospodarska propast mu je zija la nasproti, da je le rešil gradbo in dokončal delo, ki si ga je začrtal kot takratni župan. Če bi že drugega ne storil za Logatec, je pač vodovod tisto delo, ki ga bo ovekovečilo v spominu sedanjega in prihodnjega logaškega rodu.

«Posojilnica v Logatcu», ta njegova 31 letna varovanka, se je razvijala pod njegovim spretnim vodstvom iz neznanega zdruge v ugledni denarni zavod. Poleg svojega nad 40 letnega ogromnega spedijskega poslovanja je posvečal izredno dosti časa za razvoj te zadruge. Kdo drugi v Logatcu bi zmoget delo kot on, ki je bil železne volje in poln tihe ljubezni do svojega bližnjika! Svoje obilo znanje je uporabljal v to, kako bi bolje deloval za povzdigo svoje varovanke, katero je spravil pred 20 leti v mogočno stavbo, ki je v okras Logatca, a potrebnim in srečnim v vzpodbudo, kje lahko dobe svoje zavetje. Do zadnjega vzdihla je bil vedno v duševni zvezi s posojilnico. Želel je vedno poročiti o delovanju, saj je do skrajnosti — do zadnjega dne — vzdrževal vez. Skoraj 3 mesece je bil do malega v postelji, toda počival ni, letni računski zaključek je moral dokončati. Vsakdo se je čudil njegovim duševnim močem, ki jih je res izrabil v polni meri. Zdravstveni in vlagatelji mu morajo ohraniti polno hvaležnost. «Posojilnica» sama mu je priredila časten pogreb v znak hvaležnosti, ki si jih je pridobil on, ki je bil 31 leto duša tega uglednega zavoda. Slava mu!

Gospod Ivan Sicherl je bil poštena logaška duša. Letos je bila 51 letnica njegove matere. Mož. visoko naobra-

žen teoretično in praktično. Nikdar ni kazal, da je kdaj študiral filozofijo in pravo. Skromen skozi in skozi. Miren in strpljiv naprednjak, katerega ni uklonil noben politični vihar. Najboljši svetovalec malemu in potrebnemu človeku. Pomoči ni nikdar in nikomur odrekal. Kot posojilničarja so ga imeli kar preveč okupiranega. Doma, na cesti, kjerkoli, ustavljali so ga, a on je imel vedno odprto srce, odprte roke za bratovsko gorje. Ni čuda, da mu je prenapeto delo vsekalvalo krali, ki so ga začele kloniti, dasi je bil mnogo, mnogo let previden lovec, celo lovec na divje koze, da si je na lovu utrjeval živce.

Komaj v 69. letu se je poslovil od nas in nam zapustil dedščino, svojo varovanko «Posojilnico», v nadaljni razvoj. Pa tudi raznim društvom bo občutna zguba v njem, ne bo izkusenega svetovaleca in stalnega podpornika. Notranjski kraji izgubljajo moža, kakršnih bo težko več dobiti.

Veličasten pogreb, kakršnega Logatec še ni videl, je pričal, da smo spremili moža na kraj miru, kakor je pač zaslužil. Pred posojilničnim poslojem se je poslovil od njega zadržni blaginjak z lepim govorom, a pevcu so mu zapeli «Človek, gledj dognanje svoje!» Ogromna udeležba je bila priča hvaležnosti, ki jo goji Logatec do tega velikega moža. In to naj bo v uteho njegovi požrtvovalni družici, ki mu je bila v težki boleznini prava nadusmiljenka. — Bodi mu večni spomin!

Dve razstavi v Ljubljani

Upodabljači umetniki na velesejskem prostoru, brata Magolita pri Jakopiču.

Razstava, ki jo pripravlja urad ljubljanskega velesejskega zveščim sodelovanjem umetnostnih ekspertov, obeta postati ena najlepših in najpopolnejših razstav slovenske upodabljače umetnosti. Po dolgem času bo dana prilika, videti v zanimivi reviji združena novejša dela skoro vseh slovenskih umetnikov.

Javnost se bo ob tej priliki lahko seznanila z vsemi smericami in strujami umetnostnega ustvarjanja slovenskih umetnikov zadnjih časov.

V složenem krogu nastopa starejša generacija Savanov z mladimi, Najmlajšimi, impresionisti, neimpresionisti, ekspresionisti, veristi ter konstruktivisti.

Olja, tempera, pasteli, akvareli, risbe, grafika vseh vrst, silhuetni reg, kiparska dela v mavcu, kamnu, bronu, lesu, plaketu, mala plastika in projekti arhitektov, vse to bo združeno v harmoničen pregled umetnostnega udejstvovanja in stvarjenja pri Slovincih.

Imenovanja v šolski službi

Za strokovnega učitelja I. moške meščanske šole v Ljubljani je imenovan Rudolf Wagner, za stalnega veroučitelja I. ženske osnovne šole v Ljubljani pa Ivan Pivek.

Za stalne šolske upravitelje so imenovani: Alojzij Kresal v Božakovem, Alfonz Inkret na Golem, Gvidon Pahor v Skarčiču, Vladislav Rape v Krašnji, Janko Kokotec v Dobropoljah, Vinko Rupret v Smledniku, Dragotin Fakin v Boštanju, Peter Potonik v St. Jurju pod Kumom, Anton Seliskar v Cerkljah na Krki, Janko Milešič v Skocijanu, Anton Uršič v Trebelnem, Večeslav Perko pri Sv. Križu nad Litiijo, Ignacij Petje pri Sv. Jakobu na Savi in Ivan Lacheiner na Dobravi.

Za stalne učitelje, oziroma učiteljice: Arnost Adamič, Matko Šulin, Marija Adamič Repič, Emilija Vodopivec in Leopoldina Vodopivec — vsi v Toplicah pri Zagorju, Milan Pavlovec, Henrika Ferjančič in Bogumila Tevš — vsi v Cerkljah pri Kranju, Alojzij Peterlin v Dobovi, Vida Hirschmann in Maruša Novak-Smolnikar — obe v Artičah, Olga Madon v Komendi, Magda Rajšp v Moravčah, Ivan Golob v Kamniku, Valerija Arrigler v Trzinu, Marija Rus pri Sv. Mateju, Fran Valjavec, Vida Jaklič in Karla Hočevar — vsi Dobropolje, Ivana Ambrožič v Dolenji vasi, Marija Auersperg v Olševku, Angela Bezjak-Jakulin v Voklem, Ivana Rupret-Lipovec v Smledniku, Ana Pilbach v Sori, Ivan Fakin-Bizjak v Boštanju, Antonija Lobe v St. Jurju pod Kumom, Leopoldina Merala v Radečah, Zdenko Dolinar v Veliki Dolini, Josip Kotnik v Laškem, Josipina Perme v Hotiču, Josip Fatur v Borovnici, Oton Fetič-Frankheim v Presejru, Bernarda Zupancič na Dolu pri Ljubljani, Tinca Merlak v Horjulu, Ana Košca pri Sv. Petru v

Pogrebni sprevod ponesrečenega Pavla Šumana pred cerkvjo v Solčavi.

Pogreba so se udeležili vsi turisti, oskrbniki in oskrbnice planinskih koč, orožništvo, ki je sodelovalo pri iskanju in učeniku S. P. D. g. Kocbek ter domačini v jako velikem številu.

Danes dve in pol urne predstave brez poviska cen

in sicer ob 4., 7. in četr 10.

Veliki zgodovinski ljubavni roman

LEPA HELENA

v dveh delih, nakladat 10 dejanj.

V glavni vlogi lepi in splošno prijubljeni Vladimir Gajdarov, Karel Lamac, Carl de Vogt, Albert Bassermann, Carlo Aldini ter: Hanna Ralph in Edy Darleca.

Kino „Ljubljanski dvor“. Najmoderneši in najboljši kino. Ljubljani. Tel. 730.

Ljubljani, Ivan Mihelič na Preski, Leopold Bohinc, Ljudmila Stiene in Marija Prezelj — vsi v Sostrem; Marija Smolič v Smarju pri Ljubljani, Vaelav Držaj na Viču pri Ljubljani, Milan Kerda v St. Vidu pri Ljubljani, Marija Vodopivec-Velušček na Vrhniki, Josipina Istenič v Doberničah, Ljudmila Jenko pri Sv. Lovrencu, Pavla Vrabčič v Mirni Peči, Vida Dereani-Kraševac v Dolnji Nemški vasi, Iva Jelenc-Zužek v Prečnji, Justina Rodič v Stopičah, Ana Kunstl v Žužemberku, Nikolaj

Prestor v Mošnjah, Rudolf Micolinič na Bledu, Pavla Požar-Herbst v Bohinjski Bistrici, Gizela Pišak-Kukman v Gorjah, Marija Vidmar in Verena Vodusek — obe na Jesenicah, Andrej Zvan v Koroški Beli, Frančiška Znanec v Kranjski gori, Fran Hafner v Kropi, Viljem Grändner in Vilko Puntar — oba v Radovljici.

Postavljena sta na razpoloženje Mihael Kosec, upravitelj deške osnovne šole v Mostah ter Valerija Jeraj, upraviteljica dekliške osnovne šole v Mostah.

Jugoslovenski šahovski turnir v Ljubljani

Tudi v nedeljo doigrano VII. kolo se je vršilo v znamenju lute borbe. V turnirju A je že ob 11. v krasnem, mojstrskem slogu Agapijev porazil Pirca v 34. potezni sicilijanki. V 24. potezi je žrtvoval tekača za kmeta. Žrtve je bila povsem korektna, rošadno krilo nasprotnika razbito in po desetih potezah kasneje usoda kralja zapetena. Velezanimivo in živahno igro priobčimo kakor hitro mogoče — Kalabar je po 28. potezah porazil Mrzlikarja, par minut kasneje Riesel kot črni Acimoviča v dobro izpeljani igri štirih jezdecov. Tot se je branil proti Rupnikovemu damskemu gambitu z ortodoksnim varijanto in je dobil igro v zelo lepem in solidnem slogu. Inž. Tekavčič je porazil Jerošova Grenčarski je bil prost.

V turnirju B je bila igra Vogeltnik-Vidmar odložena, ker je Vidmar odpotoval v šahovskih zadevah na Bled. Partija Kulžinski-Poljakov je končala remis. Furlani je gladko porazil Dernoška. Partija Jonke - Marjanovič je končala remis, istotako igra dr. Singer Didžinski Rožič je v lepi igri končnici potolkel Dumiča.

Simultantska produkcija.

Sobotna simultantska produkcija mojstra Vladimirja Vukoviča je privabila v Zvezdo mnogo občinstva, ki je z veliko pozornostjo sledilo posameznim fazam interesantne borbe. Vukovič je igral proti 16 nasprotnikom. Dobil je v 4 in pol urah 14 partij, le gg. Tot in Škulj sta dosegla remis.

Tipi s turnirja

Djordje Potjakov (Beograd)

Dr. Lav Singer (Zagreb)

Osmo kolo.

V včerajšnjem 8. kolu je v turnirju A porazil Rupnik Grenčarskega v lepo igri indijski partiji. — Španska partija med Mrzlikarjem in Agapijevem je končala po 57. potezah remis. Agapijev je bil slab razpoložen in se mu ni posrečilo uveljaviti kmeta, za katerega je bil v končnici v premoči. — Istotako neodločena je ostala angleška igra med Pircem in Acimovičem. Pirc je imel že totalno dobijeno pozicijo, a je pokvaril svoje šanse z nepremišljeno potezo, nakar se je posrečilo nasprotniku doseči z večnim šahom remis. — Riesel se je branil proti Jerošovu na indijski način. Partija je bila zelo živahna in zanimiva ter je končala remis. Tot je imel proti Kalabaru že dobijeno pozicijo, a je v nervoznosti napravil svoje šanse, nakar je Kalabar z močnim napadom na kraljevo krilo prodrl in zmagal. Inž. Tekavčič je bil prost.

V turnirju B je bila glavna pozornost osredotočena na partiji Furlani-Rožič in dr. Singer-Vogeltnik. Senzacija dneva je bil poraz Furlanija, ki je imel že znatno boljše šanse, a je napravil veliko napako, ker je po nepotrebnem prezgodaj zamenjal damo, Rožič se je branil na Aljehinov način in je zmagal po 55. potezah. — Partija dr. Singer-Vogeltnik je končala remis. — Ciril Vidmar je izgubil proti Poljakovu, Du-

mič proti Kulžinskemu — Dolgotrajna borba se je razvila med Jonkejem in Dernoškom. Dobil je končno Dernošek. V igri treh jezdecov je dobil Didžinski proti Marjanoviču kmeta in zmagal z jako dobro in premišljeno igro.

Stanje po VIII. kolu: V turnirju A: Kalabar in Rupnik 5, inž. Tekavčič 4 in pol (1), Agapijev in Tot 4, Riesel 3 in pol (1), Jerošov 3 (1), Pirc 3, Grenčarski 2 in pol. Mrzlikar 2 in Acimovič 1 in pol (1). — V turnirju B: Rožič 6 in pol, Furlani in dr. Singer 5 in pol, Didžinski in Dernošek 5, Kulžinski 4, Vogeltnik 3 in pol (1), Poljakov 3 in pol, Vidmar 3 (1), Jonke in Dumič 2, Marjanovič 1 in pol.

Damski turnir.

Gđe Vera Vadrjalova je dobila proti gospodični Jelacini, partija med gospo Savo Šerbanovo in Sonjo Lapajnetovo je ob sklepu poročila še trajala. Ga. Vera Černetova je bila prosta.

Ponarejevalec frankov!

Velik požar v Kamnici pri Mariboru

Smrtna žrtev.

Maribor, 23. avgusta. Vas Kamnica tik Maribora ima neprestano katastrofalne požare. V nocojšnji noči je zopet pričelo popolno bitti plat zvona in naznanjati požar v Kamnici. Ogenj je upepelil gospodarsko poslopje posestnika Vogrinca. Na kraj nesreče so prihili sicer gasilci iz Maribora in Studencev, vendar poslopja ni bilo mogoče več rešiti. Pogorelo je vse letošnje seno, poljsko orodje in gospodarski stroji. Poleg tega je postal žrtev požara tudi 20 letni Jože Drogenik, ki je prišel prejšnji večer obiskat svojo sestro, ki je služila pri Vogrinu. Ogenj ga je zajel med spanjem v podstrešju in ga ni bilo mogoče rešiti. Šele davi so našli njegovo zogljeno truplo pod razvalinami.

Pet utopljenecv v dveh dneh

V soboto in nedeljo je poginila Sava v Zagrebu pet žrtev. V soboto sta utonila 21letni vejak Fein Alimović, rodom iz Budakova pri Bitolju, in 21letni krojaški pomočnik Martin Andrašević, v nedeljo pa je Sava zahtevala že zopet tri žrtve.

Pri vasi Prečki, nedaleč Vrapči, je ob 4. popoldne utonil 17letni delavec Josip Kere, kmalu za njim pa skoro istotam 21letni Pepica Lovrenčič, služkinja pri gospej Marinelo v Kostušiji. Ide tista tretjega utopljenca še ni znana. V Savi se je kepaio v Zagrebu v nedeljo nad 10.000 ljudi in se je še več drugih nahajalo že v zelo kritičnem položaju. V bližini kraja, kjer sta našla smrt v valovih Kele in Lovrenčičeva, so zagnili valovi tudi že nekoga mladeniča, ki pa so ga še pravočasno rešili. Ljudje, ki so se kopali v bližini, so mu ponudili kol, nakar so ga potegnili iz vode.

Poneverjenje 800.000 Din

Pri pregledovanju knjig računovodstva zagrebške oblasti, kjer so prišli, kakor smo že poročali, na sled velikim poneverbam, so dosedaj ugotovili primanjkljaj v znesku okoli 800.000 Din, računa pa se, da bo vsota še veliko večja, ko bo kontrola zaključena. Gorjčan, ki ga smatrajo kot glavnega krivca v tej aferi, pa odločno zanika, da bi poneveril tako ogromno vsoto in priznava samo poneverbo 500.000 Din. Glede ostale vsote izjavlja, da je danes očitno poneveril kdo drugi, a hočejo sedaj zvaliti vso krivdo na njega. Policija sedaj čaka, da dobi še material od delegacije finančnega ministrstva, nakar bodo Gorjčan in ostali aretiranci zaslišani glede posameznih slučajev in vsot, ki so bile poneverjene.

Največja izbira

Covercoat oblek in raglanov za gospode kakor damske kostume, obleke in plašče tudi na odplačila pri tvrdki

O. Bernatović
LJUBLJANA.

Domače vesti

* **Svetozar Pribečević v Ljubljani.** Na povratku iz Pariza v Beograd se je včeraj jutraj vozil skozi Ljubljano g. Svetozar Pribečević s svojo obitelji. Triurni odmor na ljubljanskem kolodvoru je izbral za kratek razgovor s prijatelji. V Beogradu ostane g. Pribečević samo dva dni, nakar bo nadaljeval svoje zborovalne turnee v Bosni in Dalmaciji. Sredi septembra se bodo vršila njegova zborovanja v Črni gori in na Macedoniji, a 19. septembra zaključil g. Pribečević svojo turnejo z velikim zborom v Somboru. Na vprašanje, kako je zadovoljen z rezultatom občinskih volitev v Srbiji, je g. Pribečević odvrnil: »Izredno. Okrog 30 občin je v naših rokah in uspeh je tem večji, ker se ve, da smo v Srbiji šele pričeli delati.

* **Prometni minister na inspekcijemskem potovanju.** Prometni minister Vasa Jovanović je v nedeljo jutraj prispel na Sušak, kjer je pregledal tamkajšnje pristanišče ter je v isto svrhu obiskal tudi Bakar, Kraljevico, Crikvenico, Selce in Novi. Včeraj je minister Jovanović odpotoval v Dalmacijo, da pregleda tamkajšnja pristaniška dela, nakar se preko Dubravnik in Sarajeva vrne v Beograd.

* **Beograjski župan na Bledu.** Novoizvoljeni beograjski župan dr. Kosta Kumanudi ter podžupan dr. Kosta Jovanović odpotovala danes na Bled, kjer ju kralj sprejme v posebni avdijenci.

* **Čehoslovski parlamentarci v Jugoslaviji.** Kakor javljajo iz Prage, se bo poseta čehoslovške narodne skupščine v Jugoslaviji udeležilo približno 90 narodnih poslancev in senatorjev. Delegacija bo s posebnim vlakom potovala preko Bratislave in Budimpešte v Beograd. Iz Prage se odpelje dne 29. septembra ter dospe v Beograd dne 30. septembra. Oficielni pozdrav v Beogradu bo 1. oktobra. Čehoslovška delegacija obišče tudi Ljubljano in Bled, odkoder se preko Avstrije vrne v domovino.

* **Izpovedbe v državni službi.** V področju ljubljanske poštne direkcije sta imenovana Alojzij Knez za upravnika poštnega urada Ljubljana 3 in pripravnik Miroslav Köchler za tehničnega uradnika pri tehnični sekciji v Ljubljani. Knjižnovodstveni uradnik pri poštni direkciji v Ljubljani Ivan Stanič je pomaknjen v 4. skupino II. kategorije, uradnik Fran Prah pri pošti Ljubljana 1 pa istotako v 4. skupino II. kategorije. — V sodni službi je sodnik dr. Ivan Mak iz Murske Sobotke premeščen k okrajnemu sodišču v Gornjem gradu. Trajno sta upokojena Vinko Horvat, kanclist pri okrajnem sodišču v Ljubljani in Andrej Mihelin, kanclist pri okrajnem sodišču v Novem mestu.

* **Imenovanja v agrarni službi.** Oblastni kralji komisar za agrarne operacije, vlad. svetnik g. dr. Fran Spiller-Muys je pomaknjen v četrto grupo prve kategorije; višji stavbeni svetnik ing. g. Ivan Presel istotako v četrto grupo prve kategorije; za šefa geometrov mariborske oblasti je imenovan višji agrarni zemljemerec g. Franjo Avčim.

* **Manevri naše vojne mornarice.** Ob dalmatinski obali se je pričela te dni poletna eskadra naše vojne mornarice. Eskadra sestoji iz šest minoscev in večjega števila torpiljark. Eskadri poveljuje vrhovni komandant naše vojne mornarice.

* **Otvoritev direktne telefonske zveze Zagreb-Split.** Na svečan način je bila v nedeljo otvorjena novozgrajena direktna telefonska linija Zagreb-Split v navzočnosti ministra dr. Superine. Prvi je na novi liniji govoril minister Superina. Na Bled je bila odposlana udanostna brzojavka kralju. Nova linija je dolga 449 km ter je stala 4 milijone 395.117 dinarjev.

* **Sprejem blažnih in slabomnih na psihiatrski oddelki državne bolnice v Ljubljani na najnujnejše primere omejen.** Prejeli smo: Ker navzlic ponovnim opozoritvam, da so blažnica in vsi ostali duševni bolniki namenjeni zavodi do skrajnosti prenapolnjeni, pošiljajo tako rodbine kot županstva na psihiatrski oddelki državne splošne bolnice še vedno tudi take bolnike, ki so sposobni za domačo oskrbo, odnosno za življenje v rodbini, izjavlja ravnateljstvo, da bodo odslej naprej dejurni zdravniki odklanjali vsakega novodošleca, čigar predpisano zdravniško izpričevalo ne utemelji s točno navedenimi dejstvi neodoljivo potrebni nujni sprejem bolni, da je bolnik sebi ali drugim nevaren.

* **Občinske volitve na Teznu pri Mariboru.** V nedeljo so se vršile v industrijskem Teznu občinske volitve, ker prejšnji občinski odbor sploh ni prišel do dela in izvolitve župana. Pri volitvah je nastopilo 5 strank in sicer: narodno-gospodarska, ki je dobila 49 glasov (2 mandata: Kumer in Lukner) ter nacionalna dosedanjega gerenta Jagrovića, ki je dobila 48 glasov in 2 mandata. Socialisti so dobili 40 glasov, 3 mandate, klerikalci samo 17 glasov in 1 mandat, nemškutarji 23 glasov 1 mandat, in neodvisna delavska 8 glasov, nobenega mandata. Socialisti, nemškutarji in klerikalci ter neodvisni delavci pa so svoje liste vezali in so dobili vsled tega še en mandat, s tem tudi župana, čeprav imajo skupno samo 88 glasov, medtem ko sta dobili narodni listi skupno 97 glasov in bi pripadla župan njima, če bi se vezali. Ker pa dela vsak po svoji glavi, so želi nepotrebnega zgbu. Zanimiv pa je slab rezultat klerikalcev, ki so se vedno bahali, da je Tezno njihovo, posebno kadar je tam zboroval poslanec Žebot, pa so se najsilabše odrezali.

* **Svetovni potniki.** Notranje ministrstvo je odredilo posebno kontrolo takozvanih svetovnih potnikov. Splošno jim je prihod v našo kraljevino zabranjen, ker se bavijo z nedopustnimi posli.

* **Planinski dan.** Za II. kongres Saveza planinskih društev in za z njimi združeni planinski dan v hotelu Zlatorog ob Boh. jezera dne 4. in 5. septembra je preskrbljena polovična vožnja za člane SPD iz Ljubljane do Boh. Bistrice. Kdor se hoče udeležiti, naj se prihlasi v društveni pisarni,

Selenburgova ulica 7-II., kjer dobi potrebna pojasnila.

* **Zveza pekov za celo državo.** Pekarsko združenje za Hrvatsko in Slavonijo je prošlo nedeljo priredilo skupščino svojih članov na katero so bili povabljeni tudi zastopniki iz ostalih pokrajin. Glavna točka dnevnega reda je bila zahteva, da se za vso državo v pekarski obrti uvede nedeljski počitek. To pa se more doseči šele potem, ako se ustanovi zveza pekarskih združenj cele Jugoslavije. Sprejeta je bila resolucija, naj se čimprej ustanovi edinstvena zveza, ter resolucija, naj se čimprej ustanovi edinstvena zveza, ter resolucija, ki zahteva nedeljski počitek in zaščito pekarske obrti. Po zaključku kongresa je bil v Grand Hotelu banket, popoldne pa so si udeležniki ogledali razstavo »Zagrebački Zbor«.

* **Natečaj za učitelje.** V pomorsko-zrakoplovni podoficijski šoli v Gjenovici sta prosti dve učiteljski mesti, eno za matematične in prirodoslovne predmete, a drugo za historijo, geografijo, srpsko-hrvatski jezik in gimnastiko. Prihodnje šolsko leto bo imenovana šola delovala v Divuljah pri Trogiru. Natančnejši pogoji so razvidni pri pomorskih komandah ter pri Centrali in pri vseh glavnih odborih »Jadranske Straže«.

* **Cvetje koncem avgusta.** Letošnje abnormno poletje nam je poleg obilnega deževja in hladnega vremena prineslo tudi razne zanimive pojave. Pomlad, ki je letos takorekoč nismo imeli, uveljavlja sedaj v poznem poletju svoje »pravice«: iz raznih krajev smo prejeli zakasnele znanilke porajajoče se pomladi — cvetja in pomladnega zelenja. Včeraj nam je iz Dola pri Hrstniku gospodična Zlatka Jurko poslala jabolčno mladiko z lepo razvitimi cvetovi. Vsekakor zanimiv naravni pojav koncem avgusta.

* **Beograjski Slovenci** so darovali mesto venca na grob poročniku bojnega broda, Ivanu Šumanu, Din 1000 »Jadranski Straži«.

* **Železniška nesreča pri Storah.** Iz Celja nam javljajo: V nedeljo 22. t. m. je potniški vlak št. 519 ob 11.20 dopolne pri km 337 med postajama Store-St. Jurij ob južni železnici povozil 75 letno beračico Marijo Cmajl iz Zibeka pri Šmarjah. Bila je na mestu mrtva.

* **K vlogu v videmski poštni urad.** Iz Krškega nam o vlogu v videmski poštni urad poročajo še naslednje podrobnosti: Ročna blagajna poštnega urada je bila zelo primitivna, odprla se je lahko skoraj z vsakim primernim ključem ali vitrihom. Okno, skozi katero se je vjomelec spazil, je omejeno z železnim križem in je vjomelec en železni del z drogom odpahnil. O vjomelec ni nikakega sledu. Toliko je gotovo, da so prišli iz onstran Sotle. Splošno je mnenje, da eksistira v Zagrebu vjomeleška družba, ki se v avtomobilih vozi v oddaljene kraje ter tam izvršuje drzne vloge. V krško-videmski okolici beležijo že več podobnih slučajev. Na Bregu pri Ptuj se prišli vjomelec v avtomobilu ter tam oplenili neko prodajalno. V Videm je iz Ljubljane prispel tudi nadzornik g. Zajdela, ki si je ogledal mesto vloga.

* **Vjomelec na deželi.** Skozi okno po odstranitvi omrežja se je v soboto spazil neznan tat v shrambo posestnika Alojzija Tomšiča v Tacnu pod Šmarjo goro ter odnesel razno obleko, perilo, 15 kg moke in tri velike hlebe. Škoda nad 1000 Din. Tatvine je osumljena neka ciganska tolpa, ki je prenočevala usodnega dne na bregu ob Savi pri Tacnu. Po deželi se zopet pojavlja ciganska nadlega. — V stanovanju posestnika in gostilničarja Antona Požeka v Dragatušu pri Črnomlju je vdrl tat ter odnesel več obleke v skupni vrednosti 3800 Din.

* **Truplo splavarja Ivana Žuntarja** iz Ročice v Savinjski dolini, ki se je pred 10 dnevi ponesrečil pri Zidanem mostu, ko se mu je razbil splav, on pa je izginil v valovih, so že našli in pokopali v soboto na Kompolju pri Boštanju.

* **Smrt v parnem kotlu.** V zagrebški tovarni perila v Kraljiški ulici se je v nedeljo pripetila nesreča, ki je zahtevala človeško žitev. Andrej Lepčič je bil v družbi strojnika Dragotina Talana zaposlen pri čiščenju parnega kotla. Pri tem je Lepčič prišel v stik z močnim električnim tokom. Strojnik ga je takoj potegnil iz kotla ter ga z umetnim dihanjem skušal spraviti zopet k zavesti a zaman. Nesrečen je bil že mrtev. Lepčič je bil oženjen ter je zapustil vdovo in šestero nepreskrbljenih otrok.

* **Požar v Beogradu.** V znani beograjski pekarni »Orao« je v soboto izbruhnil požar, ki se je naglo razširil. Vendar se je ognjegascem posrečilo, omejiti ogenj na omejeni objekt. Škoda znaša približno 150.000 Din.

* **Angleški pomorski kapitan obsojen na 14 dni zapore.** Kakor smo nedavno poročali, je v Zagrebu znani pustolovec Mladen Čop nastopil v uniformi angleškega pomorskega kapitana ter skušal omrežiti neko mladado, kar pa je osu ni posrečilo. Okrajno sodišče ga je obsodilo na 14 dni zapore.

* **Kokainske afera v Zagrebu.** Preiskovalni sodnik v znani kokainski aferi je prošlo soboto končal zasliševanje osumilcev. Osumljenec Kralj je ostal pri izpovedbah, ki jih je podal pri policiji, ki zlasti obremenjujejo zobozdravnika dr. Mrvoša. Dr. Mrvoš odločno taji ter pravi, da so mu bila v preiskavi pri policiji stavljena sugestivna vprašanja, vsled česar so njegove izpovedbe nekako dobile značaj priznanja. On se smatra za žrtev Kralja in njegovih tovarišev, ki so hoteli od njega izsiliti denar. Po odloku državnega pravdnika v tej aferi je preiskovalnem zaporu Sedaj se vrši zasliševanje prič, katerih je približno trideset.

* **Samomor vsled nesrečne ljubezni.** V Zagrebu se je v kratki dobi pripetilo v soboto že četrti slučaj samomora mladih deklic vsled nesrečne ljubezni. Osemnajstletna služkinja Marija Hlastan, rodom iz Vidma pri Krškem se je bila zaljubila v sorodnika

svoje gospodinjke, ki ji je obljubil zakon pa jo kmalu brezsrčno zapustil. Nelakušno mlado dekle je nezvestoba ženina tako potrla, da je izplila večjo količino očetne kisline. Vkljub takojšnji zdravniški pomoči ni upanja, da bi dekle ostalo pri življenju.

K čisti obleki rabite čisto obutev

Moški 99' - Zenski 65' -

Otroški 49' -

Baťa

K beli obleki kupite belo obutev

Moški 99' - Zenski 65' -

Otroški 49' -

Baťa

K platneni obleki kupite platneno obutev

Moški 99' - Zenski 65' -

Otroški 49' -

Baťa

* **Obsodba zaradi razžaljenja Veličanstva.** Pri beograjskem sodišču prve stopnje je bil preteklo soboto hišni posestnik Gjorgje Radovanović obsojen na tri leta leče zaradi razžaljenja kralja. V prepisu z nekim svojim sosedom je Radovanović grdil vladar ter se pri tej priliki tudi žaljivo izrazil o kralju.

* **Zemlja zasula 20 delavcev.** V Skobercu v splitski okolici se je prošlo soboto pripetila težka nesreča: utrgala se je močna plast zemlje ter zasula 20 delavcev. Bili so sicer vsi še živi odkopani, vendar so nekateri težko poškodovani.

* **Oblak se je utrgal.** V soboto zvečer se je nad Žepcem v Bosni utrgal oblak. Od Žepca do Zenice je voda odnesla deset metrov. Poškodovana je tudi železniška proga, vendar promet ni bil ustavljen.

* **Da ne bo krivice.** V nedeljo smo objavili med domačimi vestmi, da sta bila v gostilni pri Nacetu na Vrhniki prof. Vel. Mitrovčič iz Beograda ukradena povrniki in klubok. Naknadno se nam poroča, da je šlo le za šalo. Neki njegov tovariš mu je namreč skril klubok v kredenco, povrniki pa za peč. Oba predmeta sta bila takoj po profesorjevem odhodu najdena in izročena orožniški stanici na Vrhniki.

* **Pohotnež.** Radi prevelike ljubezni do nedorastih deklet so aretirali orožniki v Zidanem mostu delavca cementarne Stopiška.

* **Žrtev neprevidnosti kolesarja.** Iz Zidanega mosta nam pišejo: V nedeljo je povozil kolesar Strauss petletnega Jožeta, sinčka tukajšnjega orožniškega komandirja. Deček je ranjen na glavi in na rami. In mu je nudil prvo pomoč sevniki zdravnik.

* **Volno in bombaž za strojno pletenje** in vsakovrstna ročna dela dobita po najnižjim cenah v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Stari trg 12, in Židovska ulica 4.

* **Najnovije bluze, obleke, batistno perilo in otroške obleke** priporoča Kristoflič-Bučar, Ljubljana, Stari trg 9.

* **Dražba trdke Winkla** v Sevnici. V števil. 162 »Jutra« je bilo razglašeno, da se bo dne 1. septembra vršila javna dražba imovine trdke »Bratje Winkla« in privatne imovine »Andreja in Julija Winkla« v Sevnici. Prodaja te imovine je vsled odločbe g. ministra pravde z dne 11. avgusta t. l. S br. 5367 odložena do nadaljne odredbe. 1172

Dogavice

„KLJUČ“
najboljše, najtrpežnejše,
zato najcenejše

Iz Ljubljane

u— **Predsednik skupščine v Ljubljani.** Sreči se je pripeljal v Ljubljano iz Bad Gasteina na Solnograškem kjer se je mudil več tednov, predsednik narodne skupščine g. Marko Trifkovič. Ob 21.55 se je odpeljal potem s svojim sinom na Sušak.

u— **Ob brezgovih Save.** V nedeljo je bilo kljub močnemu jugozahodniku na tisoče in tisoče ljubljancev po raznih prostih kopališčih. Izredno mnogo kopalcev je bilo v Kozeljci, dalje v mestnem kopališču ob Ljubljanci cele karavane pa so hitele na Savo. S košatimi vrhami in jagmeti obrasčeni in z zelenim tepihom prepreženi desni breg Save pri Tomačevem je bil torišče najživahnijših in najrazposajenijših lger in kopaliških zabav. Bilo je zelo pestro in silkovito vrvenje. Na bregu in produ se je vrtilo najmanj 2000 mladih, čilih in zagorelih teles. Vitke in koketne mladenke, sportniki in telovadci, poleg teh malčki — skakavčki, samosrajčniki in njih družice; v senci pa so kraljevale v neglizljih stare matrone, čitajoč romane in smotreč veselo valovanje. Na bregu so se vršile najrazličnejše igre in zabave. Prenesli so nogomet na Savo. Skupine devok in mladeničev so v krogu posejale na tla, si podajale žogo, ki jo je moral loviti nesrečen v sredini. Drugi so brcali žogo po vseh sportnih pravilih. Neka skupina si je podajala težak ploščat kamen iz roke v roko. To je bila prav dobra gimnastika! Tudi koncert ni izostal. Čuli so se glasovi tamburice, violine in kitare. Zvečer se je razvil še ples, ko so prišle harmonike. Skupine so se zavrtle v valčku, šimlju, foxtrotu in drugih modernih plesih. Za okrepčilo so skrbeli ljubljanski sladodetariji, pa tudi tomačevski Kovač je marljivo vršil funkcije točaja. Kdor je hotel ovekovečiti sebe in prijatelje, je pristopil k fotografu, ki je na brzo roko izgotovil zaželeno sliko. Pa tudi drugod ob Savi je bilo zelo živahno. Tih in sramežljivi parčki so si polskali skrite koticke. Ob črnuškem mostu so bili v odličnem številu zbrani šiskarji. Tam so se vršile trenaje vaje v plavanju na daljavo, na več kilometrov. Splošno cenijo, da je bilo na obeh brezgovih Save nad 4000 oseb. Lahko rečemo, da je letos dosegla kopalna sezona svoj vrhunec.

u— **Brivski pomočniki.** Danes na sestanek strokovne šole, Novi svet ob 20. 1173

u— **Dr. Milan Perko** v Novem Vodmatu zopet redno ordinira. 1175

u— **Sokol Ljubljana II.** je prejel naslednja darila: Družba prijateljev pokojnega br. Zalaznika zbrala mesto venca v gostilni Kavčič na Privozu Din 100, br. Fr. Kavčič je daroval iz istega nagiba Din 100, dalje br. Rohrmann in Fran Krapež skupaj Din 210 v počastje spomina dragega br. Zalaznika. Sokol II. se vsem darovalcem najtopleje zahvaljuje. Živel posnemalci! 1176

u— **Tatvina barometra.** Upravitelj frančiškanske samostana na Viču, pater Teodor Tavčar, je naznanil, da je neznan človek odnesel iz več župnišča aneroid-barometer, vreden 500 Din.

u— **Nesreča pri delu.** Včeraj ob 2. pop. je pri gradnji frančiškanske cerkve v Šiški padel z 12 metrov visokega odra delavec Fran Zarnik tako nesrečno, da je dobil težke notranje in zunanje poškodbe. Prepeljali so ga v javno bolnico.

u— **Tatvina pri Chalupniku.** V nedeljo, med 16.30 in 20. uro je v odsotnosti domačih vjomelec neznanec v prodajalno mesnih izdelkov Jan Chalupnik na Starem trgu. Odnesel je iz prodajalne za 100 Din kovnena denarja in za 120 Din raznega mesa.

u— **Zagonecno izginila.** Pretekli teden je 20. t. m. po noči izginila 78 letna Urša Gavroža pri Mostah, posestnika sestra. Od doma je odšla po ugotovljenih indicijah samo v srčaji in spodnjem krilu. Zadnji čas je tožila, da jo močno boli glava in da jo Bog kliče k sebi. Ni izključeno, da je starka zabredla v Savo in utonila.

u— **Drobiž policijske kronike.** Mlada Ottilija Peguš je bila aretirana radi vlačuganja. Mornarja Franceta Galica, ki je na dopustu so pomoči zaprl, ker je izzval pretep v neki gostilni. Dve osebi sta bili ovadeni radi planjnosti, ena radi kaljenja nočnega mira in ena radi nedostojnega vedenja. Izvršeni ste bili dve mali tatvini.

Iz Maribora

u— **Mariborsko gledališče** bo začelo letošnjo sezono 2. oktobra z Župančičevo »Veroniko Deseniško« v režiji ljubljanskega režiserja Osipa Sesta. Kakor doznavamo, se intendant Narodnega gledališča z vso intenzivnostjo pripravila na novo sezono ter je angažiral nekaj novih prvostopnih moči. Presenetil bo baje prvostopni baritonist, pa tudi ženske moči bodo daleč nadkriljevale lanske. Intendant je izjavil »Jutrovemu« poročevalcu, da bo letošnja sezona po svoji kakovosti daleč nadkriljevala vse dosedajše tako v operi kakor tudi v drami, in sicer s podajanjem in v vsebini, kar z zadostjenjem beležimo v kroniki. Sodili bomo seve po dejanjih.

u— **Ureditev dr. Turnerjevega premoženja.** S prodajo dr. Turnerjevega posestva na Kalvariji pri Mariboru je kuratorji obstoječi iz gg. posestnika Čeligića, podžupana dr. Lipolda in bančnega ravnatelja Fr. Piška končal svoje delo. Uprava vsega dr. Turnerjevega premoženja preide sedaj na ljubljansko univerzo, ki ima iz teh dohodkov napraviti štipendije za absolvirane akademike in filozofične fakultete za nadaljevanje študij v inozemstvu. Kakor doznavamo, bo novi lastnik dr. Turnerjevega posestva dr. Glančnik dvignil pritično poslopje pod Kalvarijo za eno nadstropje.

u— **Klerikalni polom na Teznu pri Mariboru.** Pri nedeljskih občinskih volitvah o katerih poročamo na drugem mestu, klerikalna lista ni dosegla niti količnika. Kljub neutrudni agitaciji in razcepljenosti antikerikalnih strank na pet delov so dobili klerikalci samo 17 glasov, dočim je znašal količnik 19. Klerikalci bodo imeli v tezenskem občinskem zastopu torej le po milosti enega moža, ki so ga dobili na ta način, da so se zvezali z listo takozvanih »nepristran-

Ponarejevalec frankov!

skih« (Nemci in nemškutarji) in socialisti, s katerimi se sicer na videz radi bodočih občinskih volitev tako borijo v mariborskem obč. svetu. Tako torej izgleda klerikalna moč na deželi tik po manifestaciji kmečkih dni.

u— **Obupen boj za stanovanja.** Včeraj se je vršila pri mariborskem stanovanjskem sodišču javna razprava za dvosobno stanovanje v Razlagovi ulici, za katero se je borilo poleg hišnega posestnika nič manj kot 39 strank. Občina se bo morala vendar prej ali slej temeljito poprijeti večje stavbne akcije. Najhujiši boj je vedno za manjša stanovanja.

u— **Veliko slavnost v Veržeru** je imela minulo nedeljo tamošnja starodavna veržerjska garda. Veržerji imajo to svojo gardo že iz časov, ko so ob Muri Madžari napadali naše nasebine. Svoječasno je poklonil gardi cesar Leopold zastavo, ki jo Veržerji še danes hranijo in ki se je izkazala še tudi pozneje za vpadov Kruco v končno tudi po prevratu, ko so nadlegovali naše meje pristaši Bele Kuna z Madžarskega. Nedeljske svečanosti se je udeležila tudi varadinská garda v svoji historični uniformi. Prelat dr. Tomažič je imel slavnostni govor o zgodovini garde. Po slovesnosti je bil banket, na katerem je govoril predsednik in poveljnik garde posestnik Fran Sršen in kumica zastave ga. Hedžetova iz Ljubljane. Kralju so poslali udanostno brzojavko na Bled.

u— **Razpis pazniških služb v mariborski kaznilnici.** V moški kaznilnici v Mariboru sta razpisani dve mesti paznikov-zvaničnikov. Po čl. 12 zakona o uradnih opremljenih prošnje je treba vložiti pri ravnateljstvu najpozneje do 5. septembra.

u— **Omejitev prometa.** Mestni magistrat je radi regulacije Pobreške ceste med Tržaško cesto in Kralja Petra trgom cesto od včeraj naprej do nadaljnjega zaprl.

u— **Narazčaj v mariborski kaznilnici.** Orožniška eskorta je privedla 50 kaznjencev Turkov iz kaznilnice v Skopju v moško kaznilnico v Mariboru. Skoraj vsi imajo daljše kazni od 10 do 20 let ter nosijo skoraj vsi težke okove. Transport je bil pet dni na potovanju, ker je železniška uprava priklopila njihove vagonce tovornemu vlaku. Radi prenapoljenosti kaznilnice v Skopju je bilo istočasno odposlano sto kaznjencev v Niš, sto v Lepoglavu in petdeset v Maribor. Muslimani so vsi, ki so došli v Maribor in nad polovica onih, ki so bili premeščeni v Lepoglavu. Vsi so odmetniki, obsojeni radi ropov in umorov.

u— **Himen.** V nedeljo sta se poročila v tukajšnji stolici gđ. Zora Kravosova iz znane slovenske rodbine in g. Dragoljub Pavlovič, carinik na mariborski carinarnici. Bilo srečno!

u— **Avljatiki v Mariboru.** V soboto popoldne sta prispela v Maribor dva avljona vojne avljatike na oružje vezbe. Ostala sta v Mariboru še v nedeljo. Zvečer je eden odplul nazaj v Novi Sad, drugi pa je ostal še v Mariboru. Na njem se nahajala kot poizvedovalec tudi Mariborčan g. Fabjan, ing. šumarstva.

u— **Strelske tekme SLD.** Minulo nedeljo so se vršile na vohaškem strelišču celodnevne strelske tekme mariborskega lovskega društva. Prvo ceno je dosegel predsednik društva primarij dr. Robič, nato upokojeni major g. Sparovič in ravnatelj Kloučar. Zvečer je sledil prijateljski sestanek in razdelitev daril. Prireditvi je prisostvoval v imenu velikega župana tudi srezi poglavar g. Ivan Poljanec ter komandant mesta polkovnik Lukovič.

u— **Začasna zatvoritev Pobreške ceste.** Mestni magistrat naznanja, da ostane vsled regulacije Pobreške ceste med Tržaško cesto in Kralja Petra trgu od vsledjaka dne 23. avgusta do nadaljnjega za vsak promet zaprt.

u— **Prostovoljno gasilno društvo v Pobrežju naznanja,** da prične te dni z razprodajo tobolskih kart za javno tombolo, ki se bo vršila septembra. Med mnogostevilnimi dobitki je cela kuhinjska oprava, mize in stoli, gare in drugo. Ker je čisti dobiček namenjen za pomočilnost avtosklada, upamo, da bodo vsi pridno segali po kartah.

Iz Celja

u— **Vendar enkrat.** Po dolgem in trdovratnem naporu se je enkrat posrečilo prepričati justično upravo v Celju, da je za zdravstveno varnost skrajni čas, da se močvirje na dvorišču justične uprave odpravi. Največjo zaslugu pri tem ima mestni magistrat, ki je izdal odlok, da se mora dvorišče očistiti, nasuti 10 cm debelo s peskom in napraviti kanalizacija. Magistrat je stavil termin in zagrozil, da bo v slučaju nezpolnitve odloka sam to delo izvršil na račun justične uprave. Magistrat je šel celo tako daleč, da je dal brezplačno na razpolago vprego in material.

u— **Iz poslovnega sveta.** Gospod Peter Majdič v Celju je svoj mlin preuredil v moderno tvornico podkev. Pripravljalna dela so že končana in bodo stroji v kratkem montirani, nakar prične tvornica obratovati. S tem bo gospod Majdič pomagal odpraviti brezposelnost, ki je v Celju precej velika. Potrebnovali bi še mnogo posnemovalcev.

u— **Poročno zasedanje.** V ponedeljek, dne 30. t. m. se priče v Celju jesensko poročno zasedanje, ki bo trajalo približno pet dni. Dosedaj so razpisani sledeči slučajji: 30. avgusta Alojz Škoflek, posilstvo; Josip Gumzel, uboj ter Anton Petrovič in Franc Vogrinc, rop in težka telesna poškodba; 31. avgusta Anton Avsec, posilstvo. Drugi slučajji bodo šele razpisani.

u— **Mestni kino v Celju.** V mestnem kinu se predvaja do srede filmski roman »Moj prijatelj detektiv« z Gunnar Tolnaesom v glavni vlogi, od četrtega do nedelje pa »Človek z brazgotino« s slovito Henny Porten.

Iz Trbovelj

Plazovje v Hrastniku v premikanju. V nedeljo 22. t. m. se je ponovno premaknil ogromen plaz v centru Hrastnika. Pritisnil je tik šentjurčeve hiše. Če se bo deževje nadaljevalo, se je bati katastrofe. Odkar se je pričela orjaška plast zemlje nagibati v dolino, so delavci stalno na delu, da preprečijo nesrečo. Izpeljani so na 10. mestih posebni žlebovi, ki lovijo vodo. Poleg tega so zabili na najbolj eksponiranih mestih hrastove hlode do 7 metrov globoke. K sreči znaša končna širina plazovja, ki je v premikanju, samo okoli 50 m, ker sta blizu podnožja dve ogromni skali, ki zabranjujeta, da bi se plaz raztegnil bolj na široko. Ni pa izključeno, da bo teža plazovja podrla tudi omenjeni dve skali in si naredila pot v še večjem obsegu. Zato se je v nevarnosti izmed javnih poslov velika zgradba deške ljudske šole. Hrastove hlode zabijajo sedaj tudi še pri šoli, kjer je počila zemlja na več krajih.

Promet s plavi na Savi. Promet s plavi po Savi je zelo živahen v okolici Trbovelj. Pod železniško postajo v Trboveljah je dnevno okoli 20 plavov, naloženih z lesom. Nekoliko manj se jih ukrca v Hrastniku. Vsi plavi so namenjeni za revarje TPD.

Uradni dan okrajnega sodišča se bo vršil v Hrastniku v soboto 28. t. m.

Ljudska knjižnica na Vodač. Knjižnica Društva za mladinsko skrb in varstvo otrok v Trboveljah je odprta vsak četrtek. Opozarjamo zlasti delavce, da jo pridno posejajo.

Naši onstran granic

— Iz Cavallottičevega poročila. Na kratko smo že omenili poročilo prof. Cavallotti, ki na sestanku političnih tajnikov v Gorici. Cavallotti meni, da se je v Primorju malo pred svetovno vojno pričela širiti panslavistična ideja. Po vojni je vsled usta novitve kraljevine SHS še naraslo nacionalno čustvo drugorodcev, katero so italijanske šibe vlade še pospeševale. Pozabljalo se je na to, da se morajo zapreti najmanj sigurna vrata Italije. Cavallotti sanja nato o irredentistični propagandi, na kar je nastala ideja kraljevine avtonomije v Julijski Krajini. Fašizem je vse preokrenil. Posebno so Cavallotti na poti združbe med Slovenci. V združenju in družbi, ki se dobojo po vseh krajih, vidi on žarišče slovenskega nacionalizma. Duhovščina ima velik del na odporu proti italijanskemu narodu in režimu. Fašizem hoče, da se v mejah Italije samo Italijani. Pripušča pa poleg drugih dialektov tudi slovenski in hrvaški, pa na najzadnjem mestu? Ni misliti na izselitev slovenskih mas in na sledečo kolonizacijo, zato pa jih treba asimilirati. V to svrhu bi trebalo tudi postaviti na čelo slov. združb komisarja ali nadzorstveno komisijo. Potem pa morata stran ka in vlada prodreti v Krajino z zdravimi čisto nacionalnimi ekonomskimi organizacijami. Vsa društva morajo priti pod fašistovsko kontrolo. Šola mora biti pristno fašistovska. Slovenska duhovščina je od nadskega do zadnjega kaplana neodvmljivo, divje protitalijanska (!) Cavallotti misli, da bi bil na mestu pouk slovenščine na neki srednji šoli, zlasti na učiteljskih, da bi služil dotičnikom pri penetraciji v drugorodno cono... Slovenci delajo, kmetujejo, pridno se organizirajo v gospodarskih združenjih, snujejo kulturna društva, živahno je med njimi stremjenje po splošnem napredku. Pruderna vlada bi morala biti vesela takega prebivalstva in mu krepko pomagati. Ali namesto tega se vršijo abotni, čisto skrajno nekulturni napadi na dobro in mirno ter pridno slovensko prebivalstvo. Gola fantazija je to, kar pripovedujejo Cavallotti in drugi o irredentizmu in panslavistični propagandi.

— V vasi Krm imajo mlado družino, ki je hotelo imeti na dan domačega proceznja svojo prireditev, ki pa je bila prepovedana zadnji trenotek. Na Krmu ne sme biti več nič slovenskega.

— Preiskave so bile zopet po več hišah v Sv. Križu pri Trstu. Vzroki niso znani. Izid negativno.

— V gostinskem okraju je bilo po italijanskem ljudskem štetju 1921. prebivalstva 94.853, Italijanov 15.405, Slovencev 68.873 (ki govorijo tudi ital. 3350), tujecev 989. V Gorici je bilo izkazanih 14.190 Italijanov, 6141 Slovencev (ki govorijo tudi ital. 2139), tujecev 840. Ajdovščina je štela 99 Italijanov, Slovencev 886, občina Ka 2 Italijani, Slovencev 2385, Kanal 95 Italijanov, Slovencev 1588, Dornberg 11 Italijanov, Slovencev 2136. V Ločniku je bilo izkazanih samo 91 Slovencev. V Mirnu je bilo Italijanov 27, Slovencev 1482. Pravačina je imela 45 Italijanov, Slovencev 1175. V Podgori je bilo 142 Italijanov, Slovencev 2438. V Solkanu so našli 300 Italijanov, Slovencev 3080. Občina Kojško je imela 49 Italijanov, Slovencev 4090. V Sv. Križu je bil 1 Italijan in 1769 Slovencev. Občina Vrtolba je izkazala 2383 Slovencev in 54 Italijanov. V Gorici je seveda več Slovencev nego samo 6141!

— Posojilo za Pulo. Občinski komisar je dobil iz Rima obvestilo, da je dovoljeno posojilo 700.000 lir za zgradbo občinskega doma. Razpravlja se dalje o dovoljenju posojila 4.598.960 lir za pokritje prisilniklajev v občinskem proračunu. Pula

je polna dolgov in sploh ne ve, kako se jih bo rešila. Za Pulo bi trebalo izdatne pomoči pa ne z vsakdanjimi posojili!

— Mednarodna razstava na Reki ostane odprta do 12. septembra. To je spominjski dan, ko je pred sedmimi leti prihrl mel D' Annunzio na Reko. Ta dan pride na Reko Federzoni prisostvovat razkritju kraljevega kipa v palači prefektore in spomenika leva sv. Marka na Adamičevem pomolu. Rečani želijo, da se zaključijo razstava ob navzočnosti notranjega ministra.

— Istrsko slovensko-hrvaško duhovščino preganjajo fašisti, kjer in kadar morejo. Namen je pač, kolikor mogoče hitro spraviti iz dežele naše duhovnike in jih nadomestiti z italijanskimi. Sedaj imajo fa-

šisti v Vertenelu mnogo opravka z župnikom Paropatom. Pravijo, da je sovražni fašistovskemu režimu in Italiji ter da svoje nasprotstvo kaže očitno ob vsaki priliki. Ni dvoma, da ga bodo v kratkem pregnali.

— V Dutovljah je bilo letos na počitnicah 113 tržaskih deklic. Nekatero so se vrnilo štiri kilograme težje. Sedaj imajo «Colonia alpina» v Dutovljah 120 dekcev.

— V Opatiji prihajajo po italijanskih poročilih odlični gostje v vedno večjem številu. V Opatiji se mudi tudi bivši jugoslovski minister Anton Kristan s soprogo. Prihajajo v Opatijo pa tudi pretkani tatovi, katerih italijanski orožniki ne morejo izslediti. Tatvin je vsak dan več in vedno bolj predrznih.

Sport

Nedeljski nogomet v Mariboru

ISK Maribor : TSK Merkur 5:1 (3:0), ISK Maribor rez. : TSK Merkur rez. 3:0, ISK Maribor nar. : Svoboda nar. 7:1.

Nedeljski nogomet se je vršil v znamenju ISSK Maribora. Nastopile so vse tri klubove garniture, da pokažejo, kaj so se naučile pod trenerjem g. Wenigom. Včerajšnje tekme so pokazale, da so igralci pridobili predvsem tehnično, dočim v taktiki še daleč zostajajo. Najboljše uspehe je pokazala igra z glavo. Najlepšo igro je pravzaprav pokazal naraščaj, ki je največ pridobil na lepi kombinacijski in taktični igri. Odlikovali so se zlasti mladi, a jako nadarjeni vratar, nadalje lepa spojka in pa srednji krilec. Lepo igro je nudila tudi rezerva, ki je bila deloma izpopolnjena s stariimi igralci, ki so popreje igrali v prvem moštvo. Brez dvoma najboljši na polju je bil srednji krilec, ki ima lepo igro z glavo ter lepo podaja žoge napadu. Njegova napaka je le, da je slab tekač. Upamo pa, da bo s pridnim treniranjem tudi v tem oziru zadovoljiv, ker bo gotovo prišel v prvo moštvo ki momentano nima nobenega sposobnega srednjega krilca. Dober je bil tudi desni branilec. Leva zveza igra preveč za publiko. Desno krilo je prepočasno. Isto velja za srednjega napadalca.

Največ smo pričakovali od prvega moštva, a sorazmerno najmanj videli. Vodja napada, srednji krilec je najmanj za dva razreda boljši od svojih soigralcev. Ima krasen start na žogo, izborni tehniko ter je jako taktičen. Leva zveza slaba, vendar se mora upoštevati, da je nikdar ni imela tako težke igre. Jako dobro se je obneslo desno krilo. Isto se mora reči o Guju na levem krilu. Desna zveza je premalo vihrana, sicer dobra. Najslabši mož na polju je bil srednji krilec. Stranska krilca sta bila dobra. Levi je premalo ofenziven. Obramba dobra. Levi branilec ima slab start na žogo. Boljši bi bil kot krilec. Kakor smo se informirali, je igral večeraj iz gotovih vzrokov zadnjo tekmo. Nehote se vprašujemo, ali ni mogoče tega preprečiti? Sodnik g. Planinšek ni bil baš dober.

Tekmovanje za možko prvenstvo LLAP.

Borba še ni odločena.

V nedeljo so se nadaljevala tekmovanja za možko prvenstvo LLAP. Za leto 1926. Absolvirale so se še preostale točke programa, kot prva točka pa je prišel na vrsto finalni tek na 200 m, čigar ponovitev se je odredila radi anulacije te točke. Izidi v poedinih tečajih so sledeči:

Finale 200 m: 1. Weibl 33,7, 2. dr. Perpar (oba Primorje). Startala sta samo ta dva tekmovalca.

Trsock: 1. Fröhlich 11,825, 2. Režek 11,775, (oba Ilirija), 3. Cimperman 11,77 (Primorje).

Predteki 400 m: (štirje tekmovalci): 1. predtek: 1. Omerza 1,18 min, 2. Močan, 3. Arhar, 2. predtek: 1. Weibl 1,22 min. Kvalificirajo se za finale: Omerza, Močan in Weibl.

Finale 400 m: 1. Močan 54 sek. (Prim.), 2. Omerza (Ilirija), 3. Weibl (Prim.).

Met diska (štirje tekmovalci): 1. Smrsu 32,51 m (Ilir.), 2. Slamič 32,19 m (Prim.), 3. Skoko 32,15 m (SK Ptuj).

Skok v dalj (šest tekmovalcev): 1. dr. Perpar (Prim.) 6,19 m, 2. Stepišnik (Ilir.) 5,58 m, 3. Živanović (Ilir.) 5,30 m.

Skok ob palci (trije tekmovalci): 1. Gregorka 3,10 (nov podsav. rekord), 2. Strečelj 2,90 m, 3. Vrhovec 1. 2,80 m (vsi trije SK Ilirija).

Tek 5000 m (sedem tekmovalcev): Na cilj so prišli v sledečem vrstnem redu: 1. Slapičar, 2. Gaberšek, 3. Zoraga, 4. Senčar, 5. Penteker, 6. De Reggi II. Hladnik ni rezal cilja. Zaradi protestov s strani Ilirije in Primorja so bili diskvalificirani: Gaberšek, Zoraga, Senčar in Penteker. Končna klasifikacija: 1. Slapičar 18 minut 52 sekund, 2. De Reggi II.

Met kopja (pet tekmovalcev): 1. Orehek (Ilir.) 46,08, 2. Cimperman (Prim.) 42,515 m, 3. Skoko (SK Ptuj) 41,11 m.

Tek 800 m (pet tekmovalcev): 1. Arhar 2:11,4, 2. Slapičar (oba Prim.), 3. Omerza (Ilir.).

Stafeta 4 x 100 (dve stafeti): 1. Primorje (v postavi: Janovsky, Močan, Weibl, dr. Perpar) 46,2, 2. Ilirija (v postavi: Živanović, Režek, Gregorič, Stepišnik) 50 m za prvo.

Po teh rezultatih so dosegli klubi sledeče število točk: ASK Primorje in SK Ilirija

po 71 točk, SD Rapid in SK Ptuj po 3, SK Tržič 1 točko.

Kakor doznavamo, je vloženih nekaj protestov. Zanimivo je, da sta oba kluba dosegla ne le enako število točk, temveč tudi enako število prvih mest. Vidi se torej, da je bila borba srdita, žal da smo pogrešali par naših najboljših atletov, ki bi brez dvoma odločilno posegli v izid tekmovanja.

Ostale nogometne tekme

LJUBLJANA: V soboto in nedeljo so se nadaljevala nogometne tekme za juniorski pokal SK Ilirije. Pokal si je vdrugič priborilo juniorsko moštvo Ilirije. Pri sobotni semifinlni tekmi, ki je bila odigrana v precej ostrem tempu je zmaga la Ilirija nad Hermesom s 8 : 2. Sodnik je moral pri tej tekmi diktirati kar šest enajstmetrov, in sicer 4 proti Hermesu in dve proti Iliriji.

Nedeljska finalna tekma se je morala radi incidentov prekiniti v peti minuti drugega polkasa. Na igrišču je namreč vdrila publika. Kasneje je moral sodnik izključiti po dva igrača vsakega moštva. Zmaga la je Ilirija s 6 : 1 (1 : 1). Izidi tekem za tolažilno darilo Ilirije so izpadli sledeče: Panonija : Reka 3 : 1, Mladika : Svoboda 5 : 2, Jadran : Olimpija 1 : 0, Triglav : Slavija 3 : 1.

TRBOVLJE: SK Svoboda : SK Trbovlje 4 : 2 (2 : 0). Sodnik ni priznal SK Trbovlje dveh regularnih golov.

CELJE: Ilirija komb. : SK Celje 6 : 2. **ZAGREB:** Vasa (Budimpešta) : Gradjanski 2 : 0 (0 : 0). Hašk : FC Bata 7 : 0 (5 : 0).

BEOGRAD: Jugoslavija : Jedinstvo 3 : 3 (1 : 1).

DUNAJ: Rapid : Amateure 4 : 1 (1 : 15). Admir : Vienna 5 : 2 (3 : 1), Hakoah : DFC 2 : 1 (0 : 1), Hertha : Rudolfshtet 1 : 1, Zidenice (Brno) : Sportklub 3 : 1.

Lahkoatletsko prvenstvo

Jugoslavije za dame

Jugoslovnski lahkoatletski savez priredi 11. in 12. septembra 1926. ob 14. uri odnomo ob 9. uri na igrišču HSK Concordia v Zagrebu lahkoatletsko tekmovanje za poedinično prvenstvo države za dame, v sledečih disciplinah:

11. septembra: Predteki 60 m, met krogle 5 kg, semifinale 60 m, skok v daljavo, predteki 200 m, predteki 100 m.

12. septembra: Finale 200 m, met diska 1,5 kg, finale 60 m, skok v višino, finale 100 m, met kopja, stafeta 4 x 60 m.

Tekalnice je iz leša z dvema nedvignjenima zavojema; dolžina je 435 m. Prijave morajo biti v rokah JLAS-a najpozneje 4. septembra 1926; v rokah podsveza, in sicer na naslov S. Sancin, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 1/III, pa najpozneje do 28. avgusta 1926. Prijavnica za osebo in točko 5 Din, za stafeto 30 Din. Prijave, ki ne bodo vidirane od podsveza se ne bodo uvaževale; ravnotako se ne bodo uvaževale naknadne ali brzojavne prijave.

Nagrade dobijo v vsaki disciplini najboljšie tri tekmovalke odnosno stafete; najboljša v vsaki disciplini pa dobi naslov «Prvakinja Jugoslavije za leto 1926».

Tekmovanje se vrši po pravilniku JLAS.

LLAP.

SK Mura : SK Ilirija v Murski Soboti. V nedeljo je gostovala v Murski Soboti rokometna družina SK Ilirije in doživela zaslužen obutev poraz. Igra je bila jako ostra, vsled česar sodnik g. B. obojestransko igri ni bil kos. Vkljub temu pa ni bilo umestno, da je družina SK Ilirije, ki se je bila zelo nedisciplinirano. (Zakaj ni hoteli sprejeti šopka cvetlic, ki ji ga je izročila Mura? To je nesportski!) predčasno zapustila igrišče. Publike 600. Tekma je končala z 8 : 5 v korist Mure.

Službene objave LNP. (Seja p. o. 20. VIII. 1926.) Verificirajo se za ISSK Maribor igri. Bratuš Remigij s pravim nastopa 18. VIII. 1926. in Wenig Franc s pravom nastopa dne 4. II. 1927; za SK Ptuj igr. Urschitz Frider, Mayer Adolf in Urban Josip vsi s pravom nastopa dne 28. VIII. t. l.

— Finale ljubljanskega okrožja za pokal LNP. (SK Ilirija : SK Slovan) se vrši dne 5. septembra, finalna pokalna tekma pa dne 8. IX. 1926. Klubi se pozivajo, naj upoštevajo izrečene termine prvenstvenih tekem ter vsled tega ne vlagajo prošenj za prija-teljske tekme ob zasedenih terminih. Tajnik II.

Motoklub «Slovenija». Člani Motokluba «Slovenija», ki se mislijo udeležiti klub-ske kvalitete vožnje v nedeljo dne 29. t. m. na prosti Ljubljana-Višnja gora-Novo mesto-Kostanjevica-Brežice-Zidani most-Celje-Ljubljana, se naprošajo, da se udeležijo skupnega sestanka, ki se vrši v petek dne 27. t. m. točno ob 8. zvečer v klubovem lokalu pri Mikliču «Hotel Južni kolodvor».

Na tem sestanku se bo natančneje razpravljalo o podrobnostih našega programa, ki so za vsakega udeleženca te vožnje velike važnosti. Vsi drugi motociklisti, ki se niso člani Motokluba, dobrodošli. Člani Motokluba se ob enem naprošajo, da poagitirajo pri svojih tovarših, da se te kvalitete vožnje udeležijo, da bi kar najlepše izpadla. Prijave se sprejemajo vsak dan v klubovem lokalu. — Odbor.

Glavna skupščina ZNP. V nedeljo se je vršila glavna skupščina ZNP, na kateri je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik prof. dr. Suklje, podpredsednik Grubšič in Dupelj, I. tajnik Brčić, II. tajnik Jirasek, blaginjak Pavlin, odborniki: Hönlberg, Petrovič, dr. Basala, Višnjic, Lantoš, Latzky, Spitzer, Selak, Turčić, Albahari, Garič in Juranič.

Lahkoatletsko prvenstvo Zagreba. Tu di v Zagrebu so se vršila lahkoatletska tekmovanja za prvenstvo. Zmagal je ASK pred Haškom, in sicer z razliko 16 točk.

Gospodarstvo

Lahen padec cen na debelo v juliju t. l.

Indeksi cen na debelo, ki ga sestavlja geografski «Privredni Pregled», je zabeležil za mesec julij t. l. nadaljno znižanje in voja cen. Posamezne blagovne skupine imajo za julij t. l. naslednje indekse (v oklepajih za junij t. l.): I. poljski pridelki 1610 (1585); II. živina in živinski proizvodi 1382 (1408); III. sadje in sadni proizvodi 1188 (1244); IV. stavbni material 1708 (1745); V. kolonijalno blago 1829 (1859); IV. industrijski proizvodi 1645 (1678); totalni indeks 1476 (1495).

Totalni indeks cen je torej popustil za 19 točk ali 1 odstotek. Z izjemo skupine poljskih pridelkov so vse ostale skupine zabeležile večji ali manjši padec cen. Skupina poljskih pridelkov se je dvignila za 75 točk ali 5 odstotkov, ker sta se v tej skupini podražila pšenica in turšica. V skupini živine in živinskih proizvodov znaša padec 28 točk ali 2 odstotka. Nazadovale so v tej skupini cene svinjarn, perutnini in jajcem. Skupina sadja in sadnih proizvodov je padla za 56 točk ali 4 odstotke. Pocenilo se je skupini žganje zaradi ugodnih izglelov letošnje proizvodnje. Lahen padec so zabeležile tudi ostale tri skupine.

Nemška zlata valuta in trgovina

Pred leti je Nemčija izrabljala padanje svoje valute na ta način, da je zavajevala s svojim cenam blagom marsikatero tinozomsko tržišče. Ko se je zopet vrnila k zlati valuti, je sicer ohranila precejšen del svojih odjemalcev, nekaj pa jih je izgubila radi visokega nivoja cen, ki je običajna posledica stalne zlate valute. Kriza industrije v Nemčiji je torej deloma posledica znižanja števila inozemskih odjemalcev, v še večji meri pa posledica omejevanja konsumna domačega prebivalstva, ki je presiromašno, da bi moglo brez omejitve ustreči vsem svojim potrebam.

V prvih petih mesecih letošnjega leta je Nemčija izvozila za 927 milijonov zlatih mark blaga, a uvozila za 687 milijonov zlatih mark. Prebitek je torej znašal 240 milijonov zlatih mark. Meseca junija pa se je položaj nenadoma spremenil. Razmerje med uvozom in izvozom se je poslabšalo, tako da je znašal primanjkljaj 35 milijonov zlatih mark. To dejstvo je začelo zelo vznemirjati nemške gospodarske kroge.

Statistični podatki kažejo, da je začel padati predvsem promet preko Hamburga, ki ni samo izvozna luka za Nemčijo, nego tudi transitna luka za velik del Srednje Evrope. V prvi polovici lanskega leta je zabeležil Hamburg 8.490.000 ton prometa, letos pa samo 7.941.000 ton.

Zlata valuta, katero je Nemčija morala uvesti spričo popolne propasti papirnatih marke, je prinesla sivojestrne nepravilne nemškemu gospodarstvu, katerih seveda ne bi bilo, če bi bile v bližnjem in daljnem nemškem sosedstvu vse valute stabilne.

Stanje Narodne banke SHS

Stanje 15. avgusta 1926.

(V milijonih Din; v oklepajih razlike napram stanju 8. t. m.)

Aktivna: kovinska podloga 391,5; posojila 1428,1 (+ 32,7); račun za odkup kronskih novčanic 1151,9; račun začasne razmenjave 350,3; državni dolgovi 2966,3; vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanic 2188,3; saldo raznih računov 182,0 (— 24,9). Skupno 8603,8.

Pasiva: vplačani deli glavnice 30,0; rezervni fond 7,7; novčani v obtoku 5446,7 (— 18,4); državni račun začasne razmenjave 350,3; državne terjatve po raznih računih 59,2 (+ 27,5); razne obveznosti 488,1 (— 1,7); državne terjatve za založena domene 2188,3; nadavek za nakup zlata za glavnico in fond 83,0. Skupno 8603,8.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (23. t. m.). Pšenica: baška, nova, do 5. septembra, 8 vagonov 265; .baška, 2 vagona 257,50. Oves: sremski, 2 vagona 142,50; sremski, 3 vagona 145. Turščica: baška, 2 vagona 170. Moka: baška, «0», 2 vagona 450.

— Anketa o gospodarski krizi. Kakor smo že poročali, se je vršila v soboto na poziv ministrstva za trgovino in industrijo v Beogradu anketa zastopnikov gospodarskih korporacij o gospodarski krizi. Istega dne popoldne se je razpravljalo o izvozu. Anketa je sprejela predlog beografske Trgovske zbornice, da se obrazuje komite iz zastopnikov parlamentarnih skupin in gospodarskih zbornic, katerega naloga bo, da izdela predlog za gospodarski program, predlog o mehan za omiljenje krize, predloge o redukciji državnih izdatkov in predloge o reorganizaciji državnih oblastev.

— Kongres jugoslovnskih obrtnih združenj se bo vršil 28. in 29. t. m. v Kragujevcu. Obravnava bo važna vprašanja naših obrtnih združenj in se ga bodo udeležili zastopniki iz vse države. Udeležnikom je dovoljena polovična vozna cena. Na odhodni postaji se mora kupiti cel vzorni listek, ki velja potem tudi za povratek.

— Naša trgovinska pogodba z Avstrijo. Interesno opozarjamo, da objavljajo «Službene Novine» št. 188 od 22. t. m. v prilogi besedilo trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Avstrijo.

— Možnost fuzije dveh zagrebških bank. Iz Zagreba poročajo: Kakor je znano, je Kreditni zavez (Kreditanstalt) na Dunaju prevzela tamošnja podružnica Anglobanke, a londonska Anglobanka je prevzela znaten paket delnic dunajškega Kreditnega zavoda, zaradi česar so interesi obeh denarnih zavodov postali isti. Ker je Anglobanka interesirana pri Hrvatski eskomptni banki, a Kreditni zavod pri Hrvatski sveopći kreditni banki v Zagrebu, se govori, da se pripravlja fuzija med obema zagrebškimi bankama. — Kakor se govori, bo to vprašanje postalo zelo aktualno, čim se bo rešilo vprašanje budimpeštanske podružnice Anglobanke in Madžarske splošne kreditne banke.

— Izvoz svežih češpelj. Te dni se bo začelo izvažanje svežih češpelj v inozemstvo. Kakor je znano, zahtevajo sveže češpelje hitro odpremo v namembni kraj. V to svrhu je generalna direkcija državnih železnic podvela potrebne mere in med drugim odredila, da se ob izvoznikom na razpolago

zadostno število vagonov. Ker je letina češpelj odlična, bo letošnji izvoz značen.

— Vprašanje povziranja diskonta Francoske banke. Vest, da se je diskonta postavka Francoske banke povzela, ne odgovarja resnici. Smatra pa se, da se bo to povziranje izvršilo v najbližjem času, in sicer najbrže na 8 odstotkov (od 7,5 odstotka).

— Pred povziganjem žitnih uvoznih carin v Avstriji. Z Dunaja poročajo: Zaradi neprestanega nazadovanja žitnih cen se bodo po giblivi skali s 1. septembrom t. l. povzale žitne uvozne carine. Ako se bodo gibale cene 26. t. m. na sedanjem nivoju, se bo sedanja carina 0,25 zlate krone povzela na 1,10— do 1,20 zlate krone za 100 kg.

— Rumunska trgovinska bilanca aktivna. Iz Bukarešte poročajo: Zaradi delnega ukinitja in znižanja izvoznih carin v Rumuniji je trgovinska bilanca Rumunije mogla postati v prvi polovici t. l. aktivna za 208 milijonov lejev.

— Polom velike madžarske manufakturne tvornice. Iz Budimpešte poročajo, da je bila ena največjih madžarskih manufakturnih tvornic, Manufakturna industrija, d. d. v Kobányi, prisiljena javiti svojo insolventno trgovinskemu sodišču. Podjetje, ki je bilo ustanovljeno med vojno, je uživalo dober sloves. Krizo je povzročilo slabo razpečevanje blaga. Pasiva se cenijo na 40 milijard madžarskih kron.

— Poljsko trgovinsko brodogrje. Iz Varšave poročajo: Poljski trgovinski minister je izjavil, da je poljska vlada sklenila zgraditi trgovinsko brodogrje 18 ladij s 70.000 tonami.

Borze

23. avgusta.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 75—0, Vojna škoda 295—0, zastavni in komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 198—196, Ljubljanska kreditna 170—0, Merkantilna 90—90 (90), Prašedion 865—888, Slavenska 49—0, Kreditni zavod 165—175, Strojne 0—110, Veveče 108—0, Stavbna 55—65, Sečir 104—0. — Blago: Zaključki: bukovca drva, suha, zdrava, metrska, cepanice, fco vagon nakladna postaja, 1 vagon 18,50—19 (18,50); kostanjeva drva za tanin, z do 10 odstotki okroglice, zdrava, obeljena, fco vagon namembna postaja Stajersko, 5 vagonov 22—22 (22); turščica, fco vagon Slask, 1 vagon 195—195 (195). Povpraševalo se je po hrastovih, smrekovih in borovih plohih ter lanenem semenu. Ponudbe so bile v raznem lesu in poljskih pridelkih.

ZAGREB. Med bančnimi vrednotami so zabeležile delnice Jugo nekaj večji promet; obenem so

Iz življenja in sveta

Admiral Konduriotis

kateremu je vodja revolucije Kondilis poručil predsedništvo republike.

Bivši grški diktator Pangalos

Fordovi letalski načrti

Edsel Ford, sin in bodoči naslednik Henryja Forda, najbogatejšega človeka v Ameriki, je pred nekaj tedni, kakor čitamo v ameriških listih, obiskal predsednika Coolidgea, ki se je nahajal na počitnicah v Paul-Smithsu ob obali jezera Adirondaka (država New York). Govoril mu je o bodočih načrtih svojih in očetovih ter ga je skušal zanje zainteresirati. V zvezi s tem posetom razpravljajo ameriške novine izčrpno o Fordovih načrtih za ustvaritev enotnega in širokim slojem dostopnega letala — o njih je namreč mladi Ford po zagotavljanju teh listov poročal predsedniku Zedinjenih držav.

Ze eno leto prirejal v Fordovih atelejih v Detroitu resne poskuse, kako bi se dalo lansirati enoten tip trgovskega aeroplana, ki bi ga bilo mogoče producirati v seriji po zelo zmerni ceni, po vzgledu Fordovih avtomobilov, ki so tako hitro osvojili svet. Ti poskusi so dozorili že tako daleč, da se že javno govori o novem tipu. Fordovo letalo naj bi bil monoplan, izdelan iz same kovine; njegova razpetina bi znašala dvajset metrov, za pogon pa bi skrbeli trije motorji tipa Wright za 200 konjskih sil. Kompletan aparat bi tehtal jedva 1800 kg ter bi mogel prevažati do 1000 kilogramov.

Družba Ford Motor Cie. je baje izvršila že vse načrte, kako bi se dalo popisani aeroplan izdelovati en gros. Posamezen aparat bi stal 3000 dolarjev (170.000 Din) in bi bil velikega pomena za podjetne trgovce, ki bi z njim prevažali svoje blago mnogo hitreje kakor po železnici.

Ford je svoje letalo že preizkusil na poskusnih vožnjah med Detroitom in Clevelandom in med Detroitom in Chicagom. Priredil je v vsem 1497 voženj, od teh se jih je popolnoma posrečilo

1467; varnost bi bila potemtakem 98-odstotna.

Ameriški listi pa poročajo še o drugem Fordovem načrtu. Neki Nemec, ki je nameščen v Fordovih tvornicah, je namreč predložil svojemu vrhovnemu šefu model majhnega aeroplana, ki ga je sam izumil. Aparat meri v širino le 6 m 60 cm, v dolžino 4 m 50 cm ter tehta jedva 170 kilogramov. Njegova maksimalna hitrost bi znašala po izumiteljevih računih 135 kilometrov na uro. Aparat bi bil kot za nalašč pripravljen za Forda, ki bi ga lahko izdeloval v seriji za izredno nizko ceno. O ponudbi se Ford še ni izjavil končnoveljavno.

Sporazum med mehičansko vlado in cerkvijo

Iz Newyorka poročajo, da je mehičanskega konflikt s cerkvijo konec. Zmagal je predsednik Calles, kajti mehičanski episkopat je izjavil, da sprejema Callesove predloge ter namerava predložiti zadevo parlamentu in sodiščem.

Vendar s tem zadeva še ni končnoveljavno zaključena. Vatikan še ni poslal svoje izjave, katero pa pričakuje vsako uro. Rimsko-katoliški svečeniki se že pripravljajo na zagovarjanje svoje stvari ter so ukrenili vse potrebno, da angažirajo najboljšje juriste, ki bodo zastopali cerkvene interese pred mehičanskimi sodišči.

Istotako se pripravljajo klerikalci na akcijo v mehičanskem kongresu. Govorijo se sicer, da bi svečeniki radi ustanovili veliko stranko, katere vpliv naj bi prisilil kongres, da izpremeni mehičansko ustavo. Stvar pa je malo verjetna, zakaj mehičanski predsednik ima danes kongres popolnoma v svoji oblasti in klerikalni krogi imajo malo izgledov, da bi pridobili večje število poslancev za stvar Vatikana in katoliške cerkve.

Kot je razvidno iz ameriških informacij, je predsedstvo ameriških Zedinjenih držav bistveno vplivalo na izpremembo položaja in na dosedanj rezultat. Posebno dobre posledice je imela ameriška odredba, da se ne sme izvažati orožje, s katerim so se hoteli založiti mehičanski klerikalni krogi, da bi izvažali domačo guerillo. Calles se je s tem okoristil in popolnoma zmagal.

Koliko stane volilna kampanja v Ameriki

V Newyorku se vrši anketa, ki jo vodi komisija senata. Anketa razpravlja o volilnih stroških v Zedinjenih državah. Že dosedanj rezultat ankete, ki je s svojim delom šele jedva začela, kaže nazorno, kako strasten je volilni boj v Ameriki in kako ogromne vsote se potrošijo zgolj z reklamo za posamezne kandidata.

V tem pogledu je interesantna država Illinois. V tej provinci so ob zadnjih volitvah potrošili preko 1 milijon dolarjev (56 milijonov Din). F. Mourre, glavni vodja volilne kampanje izvoljenega republikanskega kandidata Coonela Franza Smitha, je brez prikrivanja priznal, da brez velikih izdatkov ne more v Ameriki noben kandidat računati na izvolitev. Najmanj 150 tisoč dolarjev (9 in pol milijona Din) je treba pripraviti samo za pisma in frankaturo ter za brošure, ki jih dolo volilci! Vsak kandidat, ki resno računa, da bo izvoljen, mora pripraviti 250 tisoč dolarjev za volilno kampanjo.

Ženitveni oglas v tobačnem zavojčku

Že marsikaj so kadilci našli v tobačnih zavojčkih, slamo, prepariran mrčes, človeške lase, odrezke nohtov itd. Toda ljubavna pisma menda ni do pred kratkim našel še nihče. Ta primat si po vsej pravici lahko lasti neki carinik iz Bresta (Francija). Stvar pa se je zgodila tako-le:

Carinik je kakor navadno tudi zadnjič kupil svoj zavojček tobaka v kantini. Ali, ko ga je odprl, se je začudil: zavojček bi moral namreč vsebovati

slabi ceneni tobak, namesto njega pa je bilo v njem lepo zloženo najfinejša tobačno zelišče. A začudenje se je kmalu umaknilo zaprepačenju: ko je carinik odgrnil vrhno plast vlakenc, je zagledal pod njo lepo dvakrat preganjeno nežno pisemce, v katerem je čital sledeče poslanstvo: »Če dobite v tem zavojčku namesto navadnega najfinejši tobak, se za presenečenje zahvalite Mariji X., vdovi in delavki v tobačni tovarni v Morlaixu, ki bi se rada vdruživši poročila.«

Tat ustrelil italijanskega princa

Iz Rima poročajo: Princ Humbert Ruspoli, član ene izmed najodličnejših rimskih plemiških rodbin, ki je bil šele pred kratkim imenovan za župana Genzana, je padel pretekli četrtek ponoči pod kroglo nekega tatu, ki se je utihotal na prinčevu posestvu, da si nakrade sena.

Princ slučajno ni spal; ko je zaslišal korake, je planil na dvorišče in zalotil tatu. Orožja ni imel seboj; zato je tatu samo pozval, naj odide odkoder je prišel ter mu je svetloval, naj opusti svoj posel. Ta nasvet pa zločinc očividno ni bil pogodu; potegnil je revolver, pomeril na princa in izstrelil več nabojev. Princ se je zgrudil mrtev na tla.

Vest o umoru je povzročila med prebivalstvom veliko razburjenje. Prinčeva sestra, edina njegova bližnja sorodnica, biva v Parizu, kjer je poročena z vojvodo Grammontskim.

Tucat nesmrtnih

Nedavno se je vršil v londonskem Kraljevskem društvu banket na čast angleškemu pisatelju Kiplingu. Na banketu so govorniki pretiravali slavljenčeve zasluge in povzdigovali pisatelja daleč preko njegovega pomena. Rudyard Kipling je govor poslušal, čakal potrpežljivo do konca, na kraju si je popravil očala, vstal in dejal: »Gospoda, vse, kar ste povedali, me zelo veseli, toda v obrambo resnice moram povedati, da je človeštvo rodilo jedva dvanaest pisateljev, katere lahko uvrstimo v kategorijo nesmrtnih.«

Društvo je bilo radovedno, katera so imena teh dvanaestih nesmrtnikov. Kipling je bil toliko delikaten mož, da jih ni imenoval, ter je prepustil v tej zadevi iniciativo ameriški listu »New York Times«, ki je razposlal okrožnico nekaterim Američanom, Angležem ter nekaterim pisateljem drugih narodov. Odgovorili so Američani William Rose Bennett, Zona Gale, van Loon, Putnam, Sedgwick, White, Angleži Bennett, Chesterton in Strachey, Francoza Bauville in Prevost, Španec Ibanez in neki Šved.

Glasovanje je izpadlo po sledečem vrstnem redu: Prvi nesmrtnik je Shakespeare, za njim pride Dante, potem Homer, za njim Virgil, Balzac, Cervantes, Goethe, Moliere, Plato, Dickens, Voltaire in Milton.

Slovana, ki sreči, ni med nesmrtniki nobenega.

Pariški Onjeginov muzej bodo prenesli v Rusijo

Znani zbiralec starin iz Puškinovega časa, pariški velebogataš Onjegin, je ostavil po svoji smrti vse svoje zbirke, znane pod imenom »Onjeginov muzej«, kakor tudi vse premoženje sovjetski vladi v Moskvi. Bogataš je umrl lanske leto. V testamentu je določil, da se njegove zbirke, med katerimi se nahajajo dragoceni rokopisi, morajo prenesti v Leningrad, ter se shraniti v Puškinovem oddelku Akademije znanosti.

Sovjetska vlada je takoj poslala v Pariz svojega pooblaščenca ter se začela razgovarjati s francoskim kabinetom. Prišlo je do sporazuma. Nato je odpotoval v Francijo član akademije Platonov, kateremu je bilo naloženo, da mora prevzeti muzej ter da odgovarja za prevoz. Platonov se je sedaj vrnil v Moskvo, toda brez zbirke. Vzrok temu tiči v kapricah pariške vlade. Ta

je namreč izjavila, da glede izvoza muzeja ne bo delala nobenih neprilic in da ne bo zahtevala nikake odškodnine za dedščino. Pač pa zahteva, da se ji plača davek na kapital, ki ga je Onjegin zapustil. In tako se je izcimil konflikt. Francoske oblasti so izjavile, da bodo pustile preko meje samo rokopise, medtem ko se mora ostala imovina oceniti po posebnih cenilih in jo bo potem država obdavčila. Vprašanje se sedaj rešuje med sovjetskimi poslaniki v Parizu in med francoskim ministrom vnanih zadev, podoba je pa, da bo imel poslednjo besedo v tej odločitvi pariški ministrski svet. Zbirke so vsekakor že pripravljene za transport, in zaboji knjigami, listinami in rokopisi se že nahajajo v uradu sovjetskega poslanstva v Rue de Grenelle.

× Duša in telo. Moskovski zdravnik dr. A. Voljanski je izumil nov načrt analize krvi s katerim se lahko ugotovi duševna bolezen. Opazovanje stotin zaostalih otrok

je dokazalo, da se razlikuje usedlina (ferment) njihove krvi od one pri zdravem otroku. Razlike obstoje tudi med bojazljivimi in histeričnimi otroki. To dejstvo kaže novo pot za pobijanje umobolnosti pri deci in tudi pri odraslih bolnikih. Dosedaj se je mislilo, da vpliva ferment le na fiziološke lastnosti, ne pa na psihičnost človeka.

× Bivši nemški cesar težko obolel. »Vossische Zeitung« poroča iz Doorna, da je bivši nemški cesar Wilhelm II. težko obolen na španski gripi. Njegovo stanje je bilo zelo resno.

× Nič novega pod solncem. Razstava kaldejskih napisov v Britskem muzeju vsebuje zanimive listine iz poslovnega življenja pred 4000 leti. Obtožnica nekega stavbenega podjetnika zahteva od graditelja povrnitev stroškov, ker ni o pravem času dožidal hiše. Ministerjalni protokol prinaša potek konference zlatarskega obrstva pod predsedstvom vladnega svetnika itd. Natančno tako je bilo kakor danes, samo da so pisali na opeko namesto na papir.

Petinsedemdesetletnica Alojza Jiraska

Včeraj, dne 23. avgusta, je poteklo sedemdeset in pet let, odkar je bil rojen eden največjih sodobnih čeških pisateljev Alojz Jirasek. Njegova pripovedna in dramska dela, katerih snov je večinoma vzeta iz češke prošlosti, so mogočno vplivala na vso češko javnost in jo napolnila s skale-

nato trdo vero v srečnejšo bodočnost. Da je bil češki narod pripravljen na dogodek ob prevratu, je nemalo pripomogel tudi Jirasek, ki je v svojih spisih vzgojeval narod h krepki narodni zavesti, ga utrjeval v veri v lastno moč ter ga učil, da je treba graditi bodočnost na naukih in izkušnjah prošlosti. Ko je konec svetovne vojne napetost med Dunajem in češkim narodom dosegla vrhunec, je bil Jirasek tisti, ki je smelo in brez strahu v imenu čeških pisateljev spregovoril odredilo besedo ter povedal dunajskim mogočnikom v brk, da češki narod nič več ne računa z Avstrijo, marveč zahteva popolno neodvisnost, ki mu je zajamčena samo v lastni državnosti.

Alojz Jirasek je bil rojen dne 23. avgusta 1851. kot sin preprostih kmetijskih roditeljev v Hronovu. Studiral je v Broumovu in v Kraljičnem Gradcu, filozofske nauke pa je končal na vseučilišču v Pragi. Bil je nato profesor v Litomyšlu in v Prazi, kjer je l. 1909 stopil v pokoj. Sedaj živi v rodnem svojem kraju, kjer ima lepo vilo s prekrasnim vrtom.

Književno se je jel udejstvovati v šestdesetih letih preteklega stoletja. Prvo njegovo delo je izšlo l. 1878. So to »Povesti iz gor«, ki obsegajo njegove leposlovne prvence. Že v teh je opaziti, da pisatelju najbolj prija zgodovinske snovi. In res, Jirasek se je nato popolnoma poglubil v študij velike češke prošlosti ter večinoma iz nje zajemal gradivo za svoja dela. Prvo njegovo delo in morda tudi najdovršenejša je bil njegov roman »Psohlavci«, ki je izšel l. 1884. S tem romanom, ki je bil za tiste čase literarna senzacija, si je Jirasek položil temelj svoji pisateljski slavi in sam doma, marveč tudi v tujini. »Psohlavci« so izšli skoraj istočasno v slovenskem in hrvaškem prevodu. V slovensko je roman prevedla Minka Govekarjeva, v hrvaščino pa Stjepan Radić. Škoda, da sta ta prevoda že zdavna pošla. »Psohlavci« slikajo borbo češkega kmeta

koncem 17. stoletja in so najlepši spomenik, ki je bil kdaj postavljen vrlinam kmetijskega človeka. Leta 1886. je izšel roman »Skaly«, ki riše kmetijske nemire na Nachodskem. Nato so se vrstili leto za leto veliki romani, vsi zajeti iz češke prošlosti. Najznamenitejša izmed teh del je trilogija »Mezi proudi« (Med strujami), ki je epopeja husitske dobe. Ta roman je prevedel na slovenski jezik, ako se ne motim, V. Zalar. L. 1893. je izšel roman »Proti vsemu svetu«, še pred tem pa Jirasek najobsežnejši roman »F. L. Vek«, ki pa je bil dovršen šele l. 1906. Še preden je končal to povest, je jel pisati trilogijo »Bratstvo« in kroniko v štirih delih »Pri nas«. Zadnji njegov večji roman je »Temno«, ki ga je končal l. 1915. Iz vseh teh romanov diha vroča, za vse plemenito dovtorna češka duša, ki črpa iz borb, trpljenja in bridkih izkušenj češkega človeka v prošlosti moč in jekleno voljo za zgradbo lepše bodočnosti. Poleg teh velikih del je Jirasek spenil še celo vrsto manjših romanov in povesti, med katerimi naj navedemo samo »Raj na svetu«, »Filozofske historije« in »Na vojvodskem dvoru«. Kakor je Jirasek velik kot doslej nedoseženi češki romanspisec, tako se je mogočno uveljavil tudi na dramskem polju. Tudi tu jemlje motive najraje iz češke ali vobče slovanske zgodovine, kar pričajo glavna njegova dramska dela trilogija »Jan Hus«, »Jan Žižka« in »Jan Rohač« pa »Geron«. V vseh teh delih kaže na slovansko neslogo kot vir vsega zla in gorja, ki končno omogoči nemško gospodstvo nad Slovani. Najbolj znana izmed Jiraskovih dramskih umotvorin je drama »Lucerna«, ki je pred leti dosegla lep uspeh tudi na našem odru.

Po vseh Jiraskovih delih se vije kakor rdeča nit njegova težnja, da vzgoji v češkem človeku samozavest, narodni ponos, ga moralno dvigne in mu vlije v srce prepričanje, da tudi njemu zasije solnce svobode in da tudi njemu zažari srečnejša bodočnost.

Prav pravi dr. Chaloupka v svojem članku »Jiraskovo življensko delo: »Prečitajte Jiraskovo knjigo za knjigo, kakšni nauki dihaajo iz njih, kakšno ojačanje narodne mravnosti, kaka težnja, da bi se ojelekli narodni značaj! Iz »Jana Žižka« na primer! Kako plamteč je njegov klic po narodni slogi! Kako svari nesložne Čehe, kako čara pred očmi vsem prepračnim se bodočo katastrofo, samo da bi sprevideli, kam zavedo domovino, ako se ne sporazumejo! Ali ne bi bilo umestno, da bi te Žižkove besede vselej na odličnem mestu v parlamentu. Ali na primer iz romana »Temno«! Kako svarilen je ta glas! Mrtveci vstajajo iz groba, da bi samo z možnostjo svoje grozne prisotnosti svarili predvsem, kar bi moglo zopet povzročiti narodno nesrečo! Ali bi ne bilo treba, da bi se iz vseh njegovih del naš danes najbolj čital njegov roman »Temno«, da bi bile proklete vse roke, ki nas vleče tja, odkoder smo se pravkar rešili?«

Vsa češka javnost brez razlike strank slavi danes v največji hvaležnosti Jiraska kot svojega buditelja v najtemnejših dneh, predvsem pa kot predhodnika, ki je praviljal pot svobodi in neodvisnosti svojega naroda. Z njo vred se v spoštovanju klanjamo velikemu češkemu geniju tudi mi na našem slovanskem jugu, želeč, da bi ga usoda ohranila bratskemu narodu do skrajnih mej človeškega življenja.

R. P.

Fran Albrecht:

Malo važni zapiski

Listi platane ob cesti obstoje nepremično. Trava v nasadu se je narahlo sklonila, polna pričakovanja. Tudi jaz obstanem za hip, tam, kjer se je nedavno razprostirala ogromna svetovna razstava umetne obrti in moli zdaj iz zemlje samó še par kolov, obstanem pričakujoč. Lej, zadnji refleksi ugaslega solnca zbledevali na mlečnem nebu; na strehah hiš užgala ogenj, samo šipe oken so še oskropljene s krvjo. Kmalu, kmalu vzide prva zvezda.

Samo par trenutkov traja to, nato pa spet zabuč, zahrumi mesto. Kakor da je odprl neznani kolos vsa svoje žrela in pričel bljuvati človeška bitja. Od vsepovsod hite ljudje, ulice se polnijo v gneče, mi tonemo, utonemo vanje in plavamo, kakor nas žene val. Rezki živži pretresajo ozračje in ti trgajo usšno membrano. Luči na reklamah se jarko razžarjajo in ti slepe oči. Zrak je poln neznanega, ki jo čutiš gomazeti v koncu prstov, nasičen je z neopredeljivimi vonji majniškega večera in ljudi, ki se gneto tesno ob tebi. Kretenje žensk so prostje in voljnije, v njih očeh gori neprijetno in vabi mameče.

Pred nami stopica možak, majčken, par pednjev visok, ves eleganten in gizdav, v okusnem sakuju in s štulo na glavi. Odzad bi mislil, da je sedem leten deček. Ko pa mu pogledaš v obraz, zastmiš: ta deček ima vsaj že štirideset let. Pomoli ti svojo vizitko — reklamo nekega krojaškega umetnika, ki izdeluje temu pigmevemu obleke. Dečko sam je dom neke iz Španije, iz Pirene.

Ali ste že vozili kdaj v prvih večernih urah po Rue des Italiens in Rue de Rivoli? Ne? Zagotavljam vas, da je to nekaj čudovitega, bajnega. Avto se premika sila počasi, toliko, da se premika. Zakaj, vsa prostrana in široka cesta je natlačena z njimi tako na gosto, da če bi padla igla z neba, mislim, ne bi našla poti do tal. S svobodnim, širokim pogledom se razgleduješ preko morja, ki se valoveč premika v rahlem ritmu. Vsa cesta se vtaplja v lučih. Z visokih zidov te zbadajo v oči kričiče razsvetljave, klaftrsko dolge črke amerišanske reklame. V umetniški pestrosti žare izložbe trgovin, stekleni magazini so razsvetljeni kakor od skritih solnc. Zada tam pa sije, poln barvnih efektov, Eifflov stolp. Množice na širokih trotoarjih so kakor črni hrošči. Kavarne in bari se polnijo, gruča prvih posetnikov se vsiplje v ogromno operno poslopje. Ti pa sediš udobno v svojem varnem kotičku, mežikaš v luč in se smešljaš tem znano-neznanim obrazom kroz sebe in se

pelješ — kam? Kaj te briga! V polsnu čutiš, da si v tem mogočnem utripanju sam utrip, po svoji volji, gospod in suveren. Zate ni ure, ni prostora zate. Pravijo, da je ta-le ulica med najlepšimi cestami sveta — bodisi! Z globno veselostjo v srcu čutiš samo, da nisi v Ljubljani v Tivoliju; ergo se ti ni treba srhamovati, čeprav ti je suknja morda zamazana ali zakrpana.

Pri večerji se nam pridruži neki ruski emigrant s svojo soprogo, znanec gospe Nadje. Živel je nekaj časa tudi v Ljubljani, nato se je naselil v Parizu in vstopil v neko privatno službo. Pred prevratom je bil visok uradnik v prosvetnem ministrstvu in se je poleg tega udeleževal tudi kot literarni kritik peterburškega »Novega vremena«. Ker me zanima usoda ruskih pisateljev, živčevih v Parizu, se mu na poti od večerje priključim. Zlasti me zanima, kako živi Merežkovskij in Smeljev, avtor strašnega romana »Solnce mrtvih«. Ne gdi se jima dobro. Zlasti Smeljev živi silno bedno življenje. Oba razjeda obupno domotožje. Res, kakor vedno: grozno mora biti, ako se čuti človek izkoreninjenega iz svojih tal.

Zdaj, ko smo si ogledali s površnimi pogledi Pariz od zunaj, je treba, da pričemo prodirati tudi v njegovo notranjost, v njegovo bistvo. Odločili smo,

da odložimo moderni, sodobni Pariz za prihodnje dni in da posetimo najprej »srednjeveški Pariz«.

Les oubliettes rouges — kar bi se reklo po slovenskem Rdeče greznice, kali — leže v Latinskem okraju in razodevajo že s svojim imenom, da je to bila ječa nekoč. Res, pristna podzemeljska ječa z vsemi mogočnimi srednjeveškimi torturami. No, danes je tam nekaj kabaret, ki tvori ne samo zaradi sporeda, ki se izvaja, temveč predvsem zaradi svojega zgodovinskega ozadja privlačno, pikantno točko razvajenemu okusu. Kabaret je iztaknil moj ženevski prijatelj.

Po ulici Sv. Mihaela, tam, kjer se je pred petnajstimi leti prijatelj Novačan boril z hudičem, kakor je lepo popisal v »Ljubljanskem Zvonu« in po nešteti drugih ulicah in uličicah na levo in desno dospemo končno na neko staro dvorišče. Z dvorišča drže ozke kamenite stopnice navzdol več metrov globoko. Dami, ki gresta spredaj, nenadoma zakričita in odskočita. Deska, na katero sta stopili, se je udrla pod njima. A to je samo šala. Ječa je podobna ozki kleti: z neometanimi sten diši po vlagi. Ob steni je par grobih rezanih miz in klopi, na mizah brle sveče, ki slabotno razsvetljujejo prostor. Gori spredaj je improviziran majhen oder, na njem nastopajo

pevci in pevke, kostumirani po srednjeveško.

Ko vstopimo mi, se je spored že pričel. Mukoma razbira uho besede, sesa vase zateglo-otožne in tudi razigrano-razbrzdane melodije, išče pomena in smisla. Jezik je napol latinski, napol francoski. Da, to je govornica Francoisa Villona, poeta-vagabunda, govornica vselega meniškega Rabelaisa ali pa še starejšega O Karlu Velikem pojo, o mornarju in njegovi ljubici, o trpljenju na galejah... Toda glasovi so mehki in zvočni, laskajo se ti in te božajo, uspravljajo nazaj, v preteklost, v čase pred pol tisočletjem. In ko premišljaš o narodu, ki je izumel te popevke, se ti zazdi, da mora biti v njegovem čustvovanju neka preprosta veselost, neka nehljivna življenjska radost, prepletena tupa tam z rahlo otožnostjo, poteze neke notranje plemenitosti, ki razodeva staro kulturo. Kako groteskno je, če primerjaš to starofrancosko pesem, njeno plemenito melodijo, diskretno, skoro umetniško predložano, s tistimi polničnimi operetnimi neokusnostmi, ki jih razni dunajski »pevci« in »pevke« servirajo občinstvu »beim Heurigen«. Tako primerjanje je absurdno, vem; toda človeku, ki je zraščel v duhu nemške kulture in tradicije, se mu ni mogoče ubraniti.

(Nadaljevanje sledi)

Nova Poljska

(Beleške iz Varšave in Pinska.)

Upor in zmaga maršala Piłsudskega sta se izvršila letos v maju in po treh mesecih nove vlade se nahaja Poljska republika še vedno na pragu novega življenja ter nudi sliko neurejene države. Novi predsednik republike dr. Mościcki je postal popularen po svojih 29. iznajdbah v kemotehnični stroki in po prijateljstvu z »narodnim povstancem« maršalom Piłsudskim, sedanjim vojnim ministrom in generalnim inšpektorjem.

Kabinet prof. Bartla se imenuje »vlada moralnega povzdiga« in je sestavljen večinoma iz strokovnjakov, ki upajo rešiti državo. Pogoji sanacije pa so težki in notranjem in zunanjem oziru kakor je bila težka tudi kriza te nove slovanske države.

Vse prejšnje vlade so pokazale, da poljski narod ni bil pripravljen na težko nalogo, katero mu je prinesla današnja doba. Država z 29 milijoni ljudi, z rodovitnimi pokrajinami, velikim prirodnim bogastvom ter z veliko industrijo v zapadnih provincah, bi morala postati nova velesila; lahko bi celo bila voditeljica slovanskih držav.

V osmih letih svobode pa zopet ne smemo zahtevati od Poljakov uspehov, ki mejijo na čudeže. Posledice dveh zadnjih vojn še niso premagane. Pokrajine so ločene po zgodovinski ruske in nemške nadvlade. Poljska inteligenca bi morala pravočasno usmeriti svoje sile, a za kaj takega v razgibani dobi Evrope ni imela niti časa niti zunanje podpore, še manj pa sposobnosti, da bi sama vzela v roke državno krmilo. Evropa smatra Poljsko samo za zid pred boljševizmom. Francija jo je izkoristila zoper Nemce in tako mora biti Poljska vedno pripravljena na vojno ter trpeti vse posledice, ki se lahko izčimijo iz tega položaja. Njena kulturna škoda je radi tega ogromna, a še večja je škoda v gospodarstvu, ki tvori povsod podlago blagostanja.

Domače gospodarstvo Poljske sloni na poljedelcu in rudarju. Oba krijeta potrebe dežele ter istočasno izvažata. Lanska letina je bila dobra, tudi izvoz soli, premoga in nafte je bil ugoden. Vendar je bilanca Poljske pasivna. Sedanjim trgovinski minister Kwiatkowski navaja kot vzrok izvoz dobička po tujih družbah, finančni minister Klarner pa misli, da je njegov prednik Grabski postavil zlot previsoko, česar dolarski promet ni vzdržal. Izvoz premoga se je zvečal šele letos radi rudarske stavke na Angielskem, in sicer je poskočil v juliju za 35 odst. ter je dosegel 1 milijon 300.000 ton.

Ta izvoz je rešil poljsko trgovino vsaj začasno in mnenje je, da je to glavni temelj nove vlade, ne pa obremenjena zasluga. Računati treba s koncem angleške rudarske stavke in s skrajšanjem izvoza premoga do 200 tisoč ton na mesec. Kaj bo potem? Letošnja srednja letina ne pomeni rešitve. Treba bo torej najprej ustaliti valuto in okrepiti Poljsko Banko. Varšavska vlada bo v ta namen sprejela nujne predloge in iskala posojilo. 50 odst. ali celo emisijo novih delnic bo kupila neka angleška družba, ki obljublja potem posredovanje za posojilo v Ameriki. Istočasno dobi inozemski kapital na Poljskem več koncesij. Posebnost bodo ugodnosti za izkoriščanje bjeloveških in poleških gozdov. Industrija se pridruži mednarodnim trustom in se reorganizira po vladnem načrtu notranje trgovine. Obetajoče se pogodbe bodo privabile na Poljsko tudi Američane, ki so že poslali dr. Kammererja na ogled. Domači finančniki pa so postali silno oprezní in to je vzrok, da se že sedaj čuti pomanjkanje kreditov. Organizacija za izvoz žitnih zalog bo morala podpreti vlado, da prepreči špekulacijo Rumunov. Problemov je vse polno. Izvoz premoga gre preko Nemčije na Kraljevec, v Stettin in Köln, kjer so prevozní stroški višji od cene. Do Gdanjska so tarife nizke, prevoz s tujimi ladkami je silno drag. Poljska pa nima lastne mornarice. Boljše pogoje, kakor ta izvoz, nudi izvoz premoga v severno Rusijo, kamor odrine Poljska mesečno 100.000 ton. Na zapadnih in skandinavskih tiriščih vladata Nemčija in Francija, kateri bo zopet zamenjala Anglijo, kar bo imelo za posledico preorientacijo poljske trgovine na vzhodu. Pogoji prospeha zavise torej od zunanje politike. Od nje je odvisen tudi državni proračun, kajti dolgotrajna militarizacija požre 40 odst. celokupnih dohodkov.

Notranje gospodarstvo potrebuje dobre uprave državne posesti in davčne režima ter mora preiti iz rok nesposobne birokracije v pošteno roko poljskih domoljubov. Minister Młodzianowski izvaja globoko reorganizacijo uprave, premešča in odstavlja kar na debelo, da so se mu uradniki že uprli ter pošiljali dolge proteste predsedniku vlade Bartlu. Vojvodstva in staroststva zasledajo novi ljudje. Tudi markska nesposoben referent napravi pri tem svojo kariero. Pri tem pa delujejo proti vladi različne temne sile, ki so nevarnejše kot socializem ter nastopajo vedno držeče. Poslanec-bogataš Korfianty, napade v svojem glasilu »Polonia« celo vlado in Piłsudskega, katerega imenuje »psevdonapoleona«. Stari generali se zbirajo. Haller organizira svoje krilo »povstanev« na Poznanjskem, fašisti imajo mnogo privrženecv v glavnem mestu in vsi skupaj izkoriščajo vprašanje zaprtih generalov Zagorskega, ki je branil s strojnimi Varšavo in bivšega ministra Malczewskega, ki še ni bil postavljen pred sodišče. V teh razmerah sta red in uprava nemogoča,

simbol vsega skupaj pa je v uradih vseča slika vrženega prezidenta poleg slik Kościuška in Piłsudskega.

Vprašanje brezposelnosti postaja čedalje nevarnejše. 300.000 ljudi gine v bedi in vlada ne more podpirati vseh. Vsakdo dobi 65 zlatih ali 450 Din. Pač pa se trudijo razna dobrodelna društva in Rdeči križ, da dobi ljudstvo vsaj hrano. V Varšavi se na ta način prehranjujejo 9000 oseb.

Sejm je votiral precej visoko vsoto 3 milijonov za nakup krompirja v Šleziji. Redukcije pa še niso zaključene. Niti v industrijah, ki dobe velika jesenska naročila, ni upanja, da bi se delavstvo na novo zaposlilo. Podjetniki tožijo, da so izdatki previsoki in že se širijo vesti, da bo zvišan delavni čas od 8 na 10, oziroma 12 ur. Vlada delodajalce podpira, delavstvo pa proglašuje stavke. Na ta način je v Lodzu doseglo 13 odst. povisek plač. Paralelno s tem korakom pa grozi podražitev življenjskih potrebščin. Mesarji v Galiciji so že začeli stavkati. Afere, ki se medtem odkrivajo na vodilnih mestih, vzbujajo silno jezo ljudstva. Izgredi brezposelnih, aretacije v velikem številu in polne ječe, to je žalostna slika današnje poljske države.

Socijalne razmere so najgloblja rana Poljakov. Da ne nastopi izboljšanje, je kriv boj poljskega kapitala z židovskim in tujim denarjem, so krivi veliki dolгови starih vlad, kriv pa je tudi boj za zunanji trg, posebno borba z Nemčijo ter končno domača lakomnost in skopustvo.

Temu kaosu se pridružuje še narodnostno vprašanje, ki je po krivdi šovinističnih vlad postalo zelo akutno. Nad 30 odst. manjšin je za sodobno državo preveč. Potreben bi bil sporazum vsaj med slovanskimi narodnostmi, a Poljaki niso hoteli biti sentimentalni ter so raje istovetili rusko ljudstvo s carizmom. Poskus asimilacije Belorusov in Ukrajincev je bil za poljsko državo težak zločin, ki ji je nakopal novega sovražnika. Po vojni in pod slabo upravo uničeno gospodarstvo teh pokrajin zastaja tudi radi kulturnega zatiranja in prinaša velike davke samo pod pritiskom davčnega vijaka. Kmečje in mestne občine vodijo vladni komisarji, avtonomija pokrajin je odpravljena. Sprejem v državno službo se vrši le pod pogojem, da kandidat prestopi v katolištvo. Šolstvo je uničeno in prebivalstvo ob vzhodni meji živi pod vplivom boljševizma. Zato je obramba meja vedno težja. Policijo so že morale zamenjati redne čete. Najbolj nevarno je na litvanski meji, kajti Litva ne more preboleti izgube Vilna. Če k temu pristajemo še izdatke za mrežo politične uprave, lahko razumemo, da z. obnovo dežele ni na razpolago potrebnih sredstev. Vse leži v razvalinah, ki jih je zapustila vojna.

Nova vlada je obljubila Ukrajincem več svobode, prosvetni minister Sujkowski dovoljuje šole, če ljudstvo samo izvede plebiscit, ne garantira pa svobode agitacije za šole. Poslanci se upirajo izpremembi ustave in že se čujejo glasovi, da se hoče poljska vlada po vzorcu Italije otestiti obeh zbornic ter onemogočiti vpliv narodnih manjšin. Konstitucijo je vlada znatno izpremenila neglede na opozicijo. Po majhnem konfliktu s senatom je danes združena vsa oblast v rokah prezidenta republike in vojnega ministra. Njuna odredba postane neposredni zakon, postavljajo proračun in odreja mobilizacijo. Senat je brez pomena, vladi so pota do sanacije odprta. Kdo bo vlado podpiral, še ni jasno. Sovražnikov pa ima mnogo in njena popularnost pada, kajti na Poljskem je med narodom in državo še vedno nepremočen prepad. Vanj sta padla Vojciehowski in Witos, pače pa lahko vanj tudi sedanja vlada.

Poljsko je treba najprej ozdraviti od analfabetizma, inteligenco pa od lenega šovinizma. Danes je formacija taka: Uprava poljska, trgovina židovska, beda pa skupna.

Poljski narod ima slovne tradicije, ki pa same na sebi nič ne zaležejo. Piłsudski bi moral zamenjati silno pest s prosvetno akcijo in začeti kratkoma pri inteligenci. Ta del ozdravljenja ne zanima inozemcev, moral bi pa biti pri srcu vsakemu poštemu Slovanu. Poljaki niti ne vedo, kje leži Jugoslavija in seveda nimajo pojma v Ljubljani. Jugoslovenci zamenjujejo s Čehoslovaki in iz tega pojmovanja lahko sklepamo na vse ostalo.

O strankah na Poljskem ni treba posebnosti piskati. Vse, kar jih je pomenilo malo ali nič. Vse so krščanske, če so poljske, vse delajo z židovskim kapitalom in so precej konservativne. Levico tvorijo dve kmečki in pa socialistična stranka, medtem, ko so manjšine kakor tudi komunisti brez strank, njihovi poslanci pa v ječi. Dela med ljudstvom, kakor se vrši pri nas, poljske stranke ne poznajo. Zveza prosvetnih organizacij, ki obsega tudi šolsko matico, je edini up boljše bodočnosti, toda, žal, v vzhodni polovici države še ni razširjena. Delo, ki čaka nanjo, je nujno in težko ter zahteva truda, ki ga politika ne ljubi. Začilna za Poljake je posebno višina vladne nad ljudstvom, tudi višina v literaturi, če vzamemo samo Žeromskega in Reymonta. Po smrti teh dveh se je pojavil med poljskimi literati spor, ki je uničil »Wladomoski literatski«. Ko sem čital zadnjo številko lista, mi je prišel na misel atentat na pokojnega prezidenta Narutowicza, ki se je izvršil na obisku slikarske razstave. Kako čudno

vlogo ima kultura na Poljskem! Duša Poljaka je uganka.

Ideologija ni poljski patent. O majski revoluciji zmanjša išče globokih razprav. »Narodni povstanci, vlada moralnega preporoda, slava poljskega orožja,« to so danes činitelji, od katerih se Poljaki nadejajo srečnejše bodočnosti.

I. P.

Češkoslovaški general Gajda

R. — V Pragi, 16. avgusta.

V ospredju vsega zanimanja javnosti v Češkoslovaški je slučaj generala Gajde, dosežanega načelnika čsl. generalnega štaba. Malo pred pričetkom glavnih slavnosti vsesokolskega zleta je bil general Gajda poslan na dopust in takoj na to so se pričele v tisku pojavljati razne vesti o vzrokih te naredbe ministrstva narodne obrambe. Po dunajskih in berlinskih listih se je razširila trditve, da je general Gajda obdolžen špijonaze in da je že začasa svojega bivanja v vojni šoli v Franciji pregrešil v korist sovjetske Rusije, v katere armado da je hotel vstopiti. Stvar da se je pripetila v letu 1921. Takoj je bilo jasno, da ima vsa afera politično ozadje. General Gajda ima nasprotnike v krogih soc. legijonarjev, pa tudi njegovo razmerje do zunanlega ministra dr. Beneša je napeto. Poleg tega ga imajo za pristaša fašistovskega gibanja, oziroma ga fašisti proglašajo za svojega moža. V političnih krogih se spravlja dopust generala Gajde v odvisnost s poskusom za oktroj, ki je imel zagotoviti večino v parlamentu in vodstvo v državni socialističnim strankam. Generala Gajdo da so smatrali za oviro izvedbe tega načrta. Gotovo je, da so se proti generalu Gajdi močno uveljavili tudi strankarsko-politični vplivi.

Gajdova zadeva je bila predložena v preiskavo komisiji min. nar. obrambe, v kateri so bili trije generali. Administrativna preiskava se je končala te dni. Po uradnem poročilu ni bila podana podlaga za sodno zasledovanje generala, toda istočasno se je zaznamilo, da je general Gajda vložil prošnjo za uvedbo superarbitražnega postopanja. Očitno je bil primoran za ta korak.

Česka javnost je bila vsled tega zelo vznemirjena. Povsod se priznavajo velike zasluge, ki si jih je pridobil Gajda kot legijonarski junak v Rusiji in v Sibiriji ob slavni češkoslovaški anabazi in Gajda je slaven kot junak izpred Zborova, Tarnopola in drugih mest, proslavljenih s češkim odporom.

Zadeve gen. Gajde so se oprijele češke meščanske stranke in njihovi zastopniki so hoteli dobiti od min. za narodno obrambo in od min. predsednika dr. Črnega zanesljivo informacijo o Gajdovem slučaju. Ministra pa sta se postavila na stališče, da gre za resortno stvar in dostavila sta, da se ne da na razsodbi nič izpremeniti.

Gajdov slučaj s tem ni odpravljen, marveč bučno odmeva v tisku in narašča tudi protestno gibanje, zapričeto z izjavami mlade generacije čsl. nar. demokracije in fašistov na praških ulicah. Šhod na Slovanskem ostrovu je bil sicer prepovedan in policija je razgnala tudi zaupni sestanek, ki je štel nad 4000 udeležnikov, toda na ulicah je došlo vseeno do izjav za gen. Gajdo, dr. Kramarja in proti nasprotnikom generala Gajde in proti načinu, s katerim je imel biti odstranjen.

Gotovo je, pa naj bo rezultat skrbno tajne preiskave v Gajdovi stvari kakršenkoli, da postopanje proti njemu ni bilo najlepše. Ljudstvo noče verjeti, da bi bil mogel general Gajda ostati tako dolgo na svojem važnem mestu v ar-

madi, ako bi imeli proti njemu težke očitke. Napetost strankarsko-političnih razmer v Češkoslovaški se je še poostрила. V interesu čsl. naroda in njegove države je, da bi se ne prilivalo še olja k ognju. Slučaj generala Gajde je v svojem prvem štadiju rešen. General je superarbitriran. Podrobnejše pojasnilo o vzrokih te razsodbe javnosti ni bilo dano. Gotovo je, da so eden glavnih povodov za upokojeitev generala Gajde njegovi nazdevni stiki s fašisti. Gajda je bil odslovljen v prvi vrsti iz političnih vzrokov. Slučaj je povzročil veliko vznemirjenje, pa tudi še ni pričakovati pomirjenja, kajti nekateri Gajdovi nasprotniki nastopajo tudi po superarbitraciji proti njemu na najostrejši način, ravno tako pa se njegovi pristaši trudijo, da ob mučni aferi ojačajo svoje sile.

Slučaj generala Gajde je pričetek velikih borb, ki nastajajo v ČSR. v očigled volitvam prezidenta republike prihodnje spomlad.

Sokol

Sokolska župa Ljubljana javlja vsem včlanjenim društvom, da sta prednjaški in vadiateljski tečaj preložena na poznejši čas. Zdravo! — Župno starištvu.

Izjava

Podpisani prekličem in obžalujem žaljive besede, katere sem izrekel dne 31. julija zvečer v kavarni »Evropa« o gospodu Ulriku Vosporniku.

Ljubljana, dne 20. avgusta 1926.

PAVEL KONCILJA.

Mag. št. 21424/26.

RAZPIS.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje

dobavo železnine in ključavničarska dela

pri zgradbi mestne stanovanjske hiše na Ahacijevi cesti v Ljubljani.

Vse tozadevne podatke daje mestni gradbeni urad, Lingarjeva ulica št. 1/III, med uradnimi urami od 21. avgusta 1926 dalje.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 18. avgusta 1926.

Zadružna hranilnica

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z.

Ljubljana Sv. Petra cesta 19 Ljubljana

daje posojila na
vknjižbo ter proti
zastavi vrednostnih
papierjev. Obrestuje
vloge na knjižice

Poseben oddelek
za prodajo srečk
Državne razredne
loterije ter prodajo
srečk ratne štete

6% brez
odpovedi.

na obroke

Kupujemo 7% državno investicijsko posojilo ter ostale državne papirje

Nova trgovina manufakture

Josip Šlibar

Nova trgovina manufakture

Ljubljana, Stari trg 21, — poleg Zalaznika

Volneno blago Din 65—, 100—, 160—
Volneni kreppe „ 60—, 90—
Moški štofi „ 90—, 150—, 170—
„ „ „ 220—, 260—, 300—

Francoska svila Din 70—, 100—
Surova svila „ 70—, 100—
Svilnate rute „ 80—, 150—
Robci tucat „ 70—, 90— 130—

Namizni prtji Din 65—, 70—, 85—
Brisače „ 16—, 22—, 26—
Rjube „ 28—, 30—, 36—
Odeje (kovrči) „ 180—, 210—, 300—

Vsako sredo in soboto prodaja ostankov.

Neumann, Kommentar zur Exekutionsordnung

kupi knjigarna Tiskovne zadruga v Ljubljani, Prošernova ulica 54.

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani iščejo za svojo komercialno centralo, eksportni oddelek v Vevčah pri Ljubljani

eksportnega KORESPONDENTA

s službenim nastopom dne 15. septembra t. l. Zahteva se: tuzemsko zastavljanstvo, popolna trgovska naobrazba in praksa, perfektno znanje angleščine, francoščine, slovenščine in nemščine. Reflektira se samo na vestno in marljivo moč. Samci imajo prednost. S službenimi prejemki je zvezano naturalno stanovanje s prosto kurjavo in razsvetljavo.

Izcrpne ponudbe s curriculum vitae in prepisi izpričeval ter navedbo zahtevkov, so nasloviti na tajništvo Združenih papirnic, Ljubljana, Dunajska cesta št. 1.

Prodaj opravo trgovine

z meš blagom, kakor tudi še druge pripadajoče predmete.

Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«.

6161 a

Janko Jezeršek

šolski upravitelj v pokoju

dne 23. avgusta t. l., po dolgi, težki bolezní v 61. letu mirno v Gospodu zaspal.

Zemeljski ostanki preljubega se bodo prenesli iz hiše žalosti v Kranju Kokiško predmestje 73. dne 24. avgusta ob pol 6. pon. k večnemu počitku na pokopališče v Kranju.

Maše zadušnice se bodo brale v Kranju in Križah.

Kranj, dne 23. avgusta 1926.

Ana Jezeršek, žena, Vinko, Janko, sinova, Darinka, Anica, Stana, Danica, Vera, hčere, Marinka, snaha,

Franjo Lesar, zet, Saša, vnukinja.

6200

